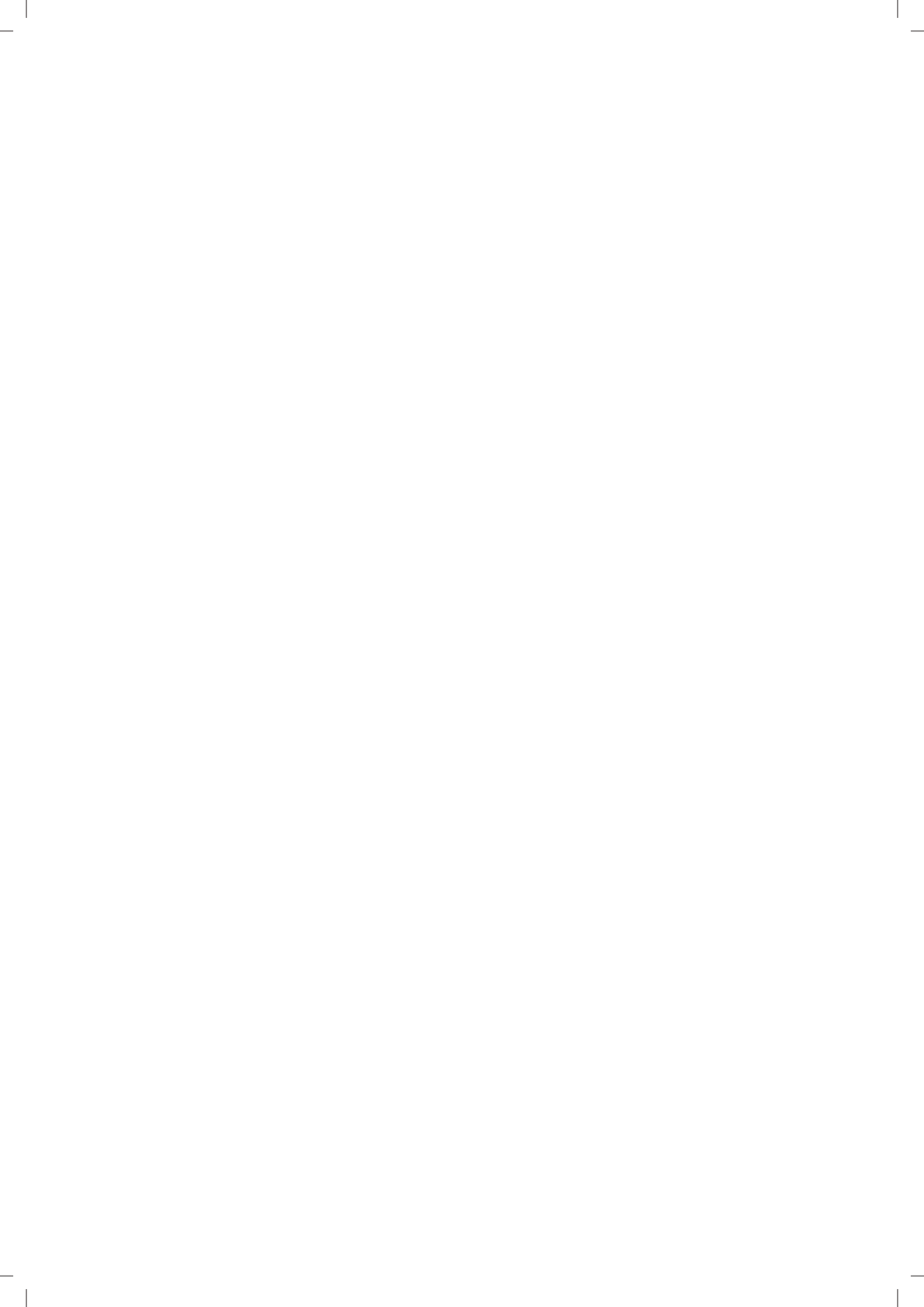

KÖNYVTÁRBUSZOK
EURÓPAI UTAKON

BIBLIOBUSES
ON THE EUROPEAN ROADS

A BARANYA MEGYEI KSZR KIADVÁNYAI

KÖNYTÁRBUSZOK EURÓPAI UTAKON

I. PÉCSI KÖNYVTÁRBUSZ-TALÁLKOZÓ
(Pécs, 2015. április 23–25.)

BIBLIOBUSES ON THE EUROPEAN ROADS

I. BIBLIOBUS MEETING IN PÉCS
(23rd–25th April 2015)

Csorba Győző Könyvtár

Pécs, 2015

A BARANYA MEGYEI KSZR KIADVÁNYAI 2.

Sorozatszerkesztő:

Katona Anikó

Szerkesztette:

Katona Anikó

Munkatársak:

Csobán László, Gyánti István, Kiss Kármén, Kiss Zoltán,
Pajor Zsófia, Zókané Bozsik Anna

Az angol nyelvű fordítást készítette:

Surányi Ágnes

Támogató:

Nemzeti Kulturális Alap

Kiadja a Csorba Győző Könyvtár

Felelős kiadó:

Katona Anikó

ISBN 978-963-9043-xx-x

ISSN 2415-9298

Nyomdai előkészítés és nyomdai munkák: Virágmandula Kft.

Felelős vezető: a kft. ügyvezetője

Tartalom

Köszöntő (Katona Anikó)	7
Könyvtárbusz-szolgáltatás Baranya megyében (Farkas Fruzsina, Csobán László)	9
Guruló könyvtár a Felső-Tisza mentén és a Bokortanyákon (Vraukóné Lukács Ilona)	14
Könyvtárbusz az Edelényi Kistérségben (Petrigán György)	27
A mozgókönyvtári szolgáltatások a Horvát Köztársaságban 2014-ben (Iva Pezer)	34
Mozgókönyvtári szolgáltatás Kapronca-Körös megyében (Ljiljana Vugrinec, Ana Škvarić)	47
A mozgókönyvtári szolgáltatás fenntartása előtt álló kihívások. Új mozgókönyvtári járműért folytatott adománygyűjtő kampány a Rijekai Városi Könyvtárban (Gorana Tuškan Mihočić)	56
Könyvtárbusz-szolgáltatás Hollandiában (Antoinette van Zanten)	67
Graz mozgókönyvtári szolgáltatásai (Klauss Weiß)	75
„50 éve közlekedik Portugália útjain, földjein, az emberek között”. A portugál mozgókönyvtárak (Nuno Marçal)	84
A muraszombati könyvtárbusz 20 éves tevékenysége (Papp József)	91
„Utazásaink kapcsolatot teremtenek az emberek között”. A Maribori Közkönyvtár mozgókönyvtára (Barbara Kovář)	98
Ljubljana mozgókönyvtára. A könyvtártól a tanulóközpontig (Barbara Cesar, Erika Pečnik)	107
Az információkezelési kompetencia fejlesztése mozgókönyvtári rendszer segítségével. Egyedülálló mozgókönyvtári rendszer Bosznia-Hercegovinában (Ratko Knežević)	114

Contents

Prologue (Anikó Katona)	8
Bibliobus Service in Baranya County (Fruzsina Farkas, László Csobán)	12
Library On-the-Wheels along the Upper Tisza and in the Bokortanyas (Ilona Vraukóné Lukács)	21
Bibliobus in the Microregion of Edelény (György Petrigán)	31
State of Mobile Library Services in the Republic of Croatia in 2014 (Iva Pezer)	41
Mobile Library Service in Koprivnica-Krizevci County (Ljiljana Vugrinec, Ana Škvarić)	52
Challenges in Sustaining a Mobile Library Service – A Fundraising Campaign for a New Mobile Library Vehicle in Rijeka City Library (Gorana Tuškan Mihočić)	62
Mobile Library Service in the Netherlands (Antoinette van Zanten)	71
The Mobile Library Services of Graz (Klauss Weiß)	80
„50 years travelling throughout the roads, lands and people of Portugal“. Portuguese Mobile Libraries (Nuno Marçal)	89
The Two-Decade Activity of the Muraszombat Bibliobus (Papp József)	95
„Our journeys create ties between people Mobile library“. Bibliobus and Mobile Library Material Collections (Barbara Kovář)	103
Mobile Library Ljubljana. From Library to the Learning Center (Barbara Cesar, Erika Pečnik)	111
Information Literacy Development Through Mobile Library System. Unique Mobile Library System in Bosnia and Herzegovina (Ratko Knežević)	119

Tisztelt Kolléga, kedves Érdeklődő!

Ön a Csorba Győző Könyvtár *A Baranya megyei KSZR Kiadványai* című sorozatának második darabját tartja a kezében, mely az I. Pécsi Könyvtárbusz-találkozó előadásainak szerkesztett változatát tartalmazza magyar és angol nyelven.

A kistelepülések könyvtári szolgáltatásai a 21. század új kihívásainak egyre kevésbé képesek megfelelni, ezért a kulturális vidékfejlesztési programban megfogalmazták, hogy „legyen egy olyan „porta” – önálló könyvtár, könyvtári szolgáltatóhely vagy könyvtárbusz megállóhely –, ahonnan minden információs forrás és dokumentum elérhető.” Erre az igényre válaszolva a Csorba Győző Könyvtár 2010-ben a „TIOP-1.2.3-08/1 Könyvtárbusz-projekt” pályázatának segítségével indította el mozgókönyvtári szolgáltatását Baranya megye aprófalvas településein. A 2012-ben elnyert pályázat újabb jármű elindítását tette lehetővé, így országosan is egyedülálló módon Baranya megyében két könyvtárbusz végzi a könyvtári ellátást. A 21. század elvárásainak megfelelő, kényelmes, olvasóbarát járművek jelenleg 58 kistelepülésre jutnak el, segítségükkel az olvasók közvetlenül vagy közvetve hozzáférnek minőségi könyvtári szolgáltatásokhoz.

A mozgókönyvtárak jelentőségét, hozzájárulását az esélyegyenlőség megteremtéséhez és az élethosszig tartó tanuláshoz az egész világon kiterjedt könyvtárbusz mozgalom igazolja. Ezért is nagy öröm és megtiszteltetés számunkra, hogy a hazaiak mellett számos külföldi könyvtáros és könyvtárbuszos szakember elfogadta meghívásunkat: Ausztriából, Bosznia-Hercegovinából, Hollandiából, Horvátországból, Németországból, Romániából és Szlovéniából is üdvözölhetünk kollégákat az I. Pécsi Könyvtárbusz-találkózón, itt, a Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpontban. A jelen kiadvány gazdag képet nyújt a hazai és nemzetközi könyvtárbuszos tapasztalatokról és a jól bevált munkamódszerekről.

Bízunk abban, hogy az előadások és a kötetlen beszélgetések során megosztott tapasztalatokat mindannyian hasznosítani tudjuk, s azok új lendületet, ötleteket adnak a további munkához.

Pécs, 2015. április 2.

Katona Anikó
a Csorba Győző Könyvtár megbízott igazgatója

Dear Colleague, Dear Reader,

You are holding the publication of Csorba Győző Library in your hands which contains the papers of the First Bibliobus Meeting held in Pécs.

The idea of the meeting emerged as part of the cultural rural development program since the library services provided to the small settlements are gradually less and less able to meet the new challenges of the 21st century, namely, „there should be a front desk, an independent library, a place of library service, or a bibliobus stop from which point all sources of information and documents are accessible.” In order to respond to this requirement Csorba Győző Library launched its mobile library service in the small villages of Baranya county with the help of the tender „TIOP-1.2.3-08/1 Könyvtárbusz projekt”. The winning application in 2012 made the operation of another vehicle possible – thus countrywide in a unique way– in Baranya county there are 2 bibliobuses providing service. The comfortable, practical and reader-friendly vehicles which come up to the expectations of the 21st century visit 58 small settlements. In this way with their help readers directly or indirectly have access to an efficient library service of high quality.

The significance of bibliobuses and their contribution to the creation of equal opportunity and lifelong learning is proven by the worldwide bibliobus movement. Therefore it is a great pleasure and special honour for us that besides Hungarian experts a lot of librarians and bibliobus colleagues from abroad have accepted our invitation. We are happy to welcome experts from Austria, Bosnia-Herzegovina, the Netherlands, Croatia, Germany, Romania, and Slovenia at this meeting. Due to this the present publication offers a variegated picture of the Hungarian and international experience with bibliobuses, the good practices, and working methods.

We are confident that we all can make good use of the experience obtained during the lectures and in the course of informal discussions, gaining inspiration for our future work.

Pécs
April 2, 2015

Anikó Katona
Acting Director of Csorba Győző Library

MAGYARORSZÁG – BARANYA MEGYE

KÖNYVTÁRBUSZ-SZOLGÁLTATÁS BARANYA MEGYÉBEN

Baranya megye első könyvtárbusza 2010. december 6-án kezdte meg működését, 27 település ellátásával. A pécsi székhelyű Csorba Győző Könyvtár által üzemeltetett járművön több különféle elektronikai eszköz mellett (laptop, projektor stb.) 4000 dokumentum áll az olvasók rendelkezésére. A könyvtárbusz különlegessége, hogy egy műholdas parabolaantenna segítségével kapcsolódik a világhálóhoz. Az olvasók két laptopon vehetik igénybe a különböző szolgáltatásokat, míg a könyvtáros saját munkaállomásán végezi a kölcsönzést. Az évek során további településekkel bővült a bibliobusszal látogatott települések száma, jelenleg a könyvtárbusz 29 települést látogat.

2014 áprilisában egy második könyvtárbusz átadására került sor Baranya megyében, melynek segítségével újabb 28 településen indult el a mozgókönyvtári szolgáltatás. Az ellátott települések száma jelenleg 29. Az új bibliobuszon szintén megtalálható a műholdas parabolaantenna, ezenkívül 2000 dokumentum, valamint 4 felhasználói számítógép és egy könyvtárosi számítógép. Mindkét jármű teljes mértékben akadálymentesített, kerekesszékekkel is használható.

Az állomány összetétele

A *Baranyai Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszernek* (BKSzR) két formája van. Az egyik a könyvtárbuszos ellátás, a másik a településeken kialakított könyvtári szolgáltatóhelyek. A rendszernek az anyaintézménytől külön kezelt állománya van, ebből valósul meg a településeken évi négyszer a könyvtárak ellátása, a buszok esetében pedig az állományok cseréje, frissítése.

A két buszon különböző mennyiségű dokumentum található, összetételében mégis azonos. Az állományban fellelhető felnőtt szép- és szakirodalom, ifjúsági, gyermek- és ismeretterjesztő irodalom, illetve a Baranya megyei nemzetiségek (horvát, német, roma) is elérhetik az anyanyelvi irodalmat. A dokumentumok az olvasói igényeknek megfelelően lettek tematizálva (krimi, romantikus, kaland/történelem, sci-fi). Buszonként 30 folyóiratból

böngészhetnek az olvasók, ezen kívül kölcsönözhetnek CD-t, DVD-t, hangkönyveket is.

Könyvtárhasználat

A mozgókönyvtári szolgáltatás célja megszólítani minden korosztályt az adott településen, mégis a jellemző, hogy leginkább az idősebb, nyugdíjas korosztály, valamint az általános iskolások veszi igénybe a könyvtári szolgáltatásokat. A két könyvtárbuszba 2014-ben közel 6000 alkalommal tértek be látogatók, akik összesen csaknem 20 000 kötet könyvet kölcsönöztek. A legnépszerűbb témák a szakácskönyvek, a krimi, a romantikus irodalom és a képeskönyvek.

A menetrend

Kéthetente 9 alkalommal, átlagosan naponta három településen szolgáltatnak a mozgókönyvtárak, egy-egy településre havonta kétszer jutnak el. Az olvasóknak alkalmanként másfél óra áll rendelkezésére a szolgáltatások igénybevételére. A menetrend összeállításánál fontos szempont volt, hogy a lakosság minél nagyobb része tartózkodjon otthon a szolgáltatás ideje alatt. Az ellátott településeknek kijelölt megállóhelyet és áramforrást kell biztosítaniuk a buszok számára. Az együttműködést, a lakosság tájékoztatását a településen élő kapcsolattartó segíti, aki a könyvtárbusz távollétében segít a könyvek begyűjtésében, késedelmes olvasók felkeresésében, közreműködik a könyvek házhoz szállításában, a rendezvények szervezésében.

Programszervezés

A könyvtárbuszos települések minden évben bekapcsolódnak az országos könyvtári programsorozatokba (*Internet Fiesta, Országos Könyvtári Napok*) is. Az évszakokhoz igazodva kézműves foglalkozásokon vehetnek részt az érdeklődők.

Csobán László, Farkas Fruzsina
könyvtárosok
Csorba Győző Könyvtár, Pécs

HUNGARY – BARANYA COUNTY

BIBLIOBUS SERVICE IN BARANYA COUNTY

The Csorba Győző Library of Pécs provides public library service for Baranya County. The first bibliobus of the county started operation on December 6, 2010, providing for 27 settlements. In addition to various electronic devices (laptop, projector) 4,000 documents are available to the readers. The speciality of the bibliobus lies in its connection to the Internet with the help of a satellite dish. The readers can access the services via two laptops, whereas the librarian deals with lending at his/her own workstation.

In recent years the number of locations visited by the bibliobus has increased, at present it provides for 29 settlements.

In April of 2014 a new bibliobus was handed over in Baranya County by means of which mobile library service was launched in 28 additional settlements. The number of settlements provided for right now is 29. The new bibliobus also has a satellite dish, as well as 2,000 documents, 4 computers for the users, and one for the librarian.

Both vehicles are fully accessible, for wheelchairs as well.

Composition of the Collection

The *Library Supply Service System of Baranya County* (BKSzR) has two forms. One is the bibliobus service, the other the library service points established in the settlements. The system has a collection treated separately from that of the parent institution which serves as the source of supplies for the libraries of the settlements four times a year, and in the case of buses for the replacement and updating of the stocks.

On the two buses there are different quantities of documents, the composition, however, is identical. The collection contains a wide range of fiction and non-fiction for adults, literature for young adults and children and informative materials, and the ethnic (Croatian, German, Roma) minorities of Baranya County can also find literature dedicated to them. According to readers' requests the documents have been bundled together thematically (crime, romantic, adventurous, historical, sci-fi books etc.), the buses offer

30 journals for browsing and the readers may also borrow CDs, DVDs and E-books.

Use of Library

The aim of the mobile library service is to address every generation in the respective settlement; more often than not, however, it is typically the elderly generation of pensioners and the elementary school pupils who make use of the library services. In 2014 the users visited the two bibliobuses on nearly 6,000 occasions and borrowed a total of 20,000 books. The most popular themes are cookery books, crime stories, romantic literature, and picture books.

Itinerary

The mobile libraries provide service 9 times every fortnight, reaching on the average three settlements per day, with a visit to each settlement twice per month. Readers can make use of the services for a period of one and a half hours during visits. In setting up the itinerary it was important that the highest number of residents should be at home at the time of the service. The settlements provided for have to ensure designated stops and power source for the buses. Cooperation with as well as information of the population is assisted by the contact person living in the settlement concerned.

Organisation of Program

The settlements visited by the bibliobuses join the series of national library programs (*Internet Fiesta, National Library Days*) every year. In accordance with the seasons those interested may take part in handicraft classes.

Fruzsina Farkas, László Csobán
librarians
Csorba Győző Library, Pécs

MAGYARORSZÁG SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE

GURULÓ KÖNYVTÁR A FELSŐ-TISZA MENTÉN ÉS A BOKORTANYÁKON*

A kezdetek

A 2011 őszen megjelent *TIOP – 1.2.3/1/1/1* meghívásos pályázat olyan lehetőséget kínált a nyíregyházai Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárnak, mellyel az intézmény vezetése megvalósíthatta közel másfél évtizede dédelgetett tervét, hogy az igazgatói iroda ajtajára ragasztott térképen a színes gombostűk helyét a valóságban könyvtárbusz-megállók válthassák fel.

A kilencvenes évek közepén Nyugat-Európában (Franciaország, Németország, Belgium), később Közép-Európa más országaiban (Szlovákia, Szlovénia) és Angliában, szakmai tanulmányutakon szerzett tapasztalatok mély nyomot hagytak az intézmény akkori igazgatója, Nagy László gondolatvilágában. A megyei könyvtárigazgatók és a minisztérium döntésének megfelelően rövid időn belül készült egy kimutatás öt megyére, kistérségenként, hogy melyek azok a területek, melyek leginkább rá voltak szorulva a mozgókönyvtári ellátásra. A könyvtárunk igazgatója Fehérgyarmati Kistérségre készített számítást a busz fenntartható működtetésére. Ez a számítás megjelent a Magyar Közlönyben is, mint a tervezéshez ajánlott számítási minta. Ahhoz azonban, hogy a szakmán kívül is el lehessen fogadtatni a mozgókönyvtári ellátás szükségességét, komoly lobbitevékenységre volt szükség.

Az ügyet magáénak tekintő, illetve azt felvállaló kolléganő számos olyan fórumra vitte el a bibliobuszos témát, ahol nemhogy a könyvtár, de maga a „humán szféra” is ismeretlen volt: ilyen volt többek között a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Fejlesztési Ügynökség (MFÜ) is, ahol az agráros, műszaki

* A 18. század derekán, a lélekszámában erőteljesen megfogyatkozott Nyíregyháza akkori birtokosa, gróf Károlyi Ferenc a betelepítésben látta az elnéptelenedés megakadályozását. Petrikovics János, szarvasi csizmadiamester szervezte a Békés megyei szlovák evangélikusok betelepődését, akik számos kiváltságot kaptak. A jellegzetes településszerkezetről kapták a kis telepek a bokor nevet.

szakemberek, közgazdászok körében idegen test volt a könyvtárügy, de befogadták és elfogadták, hogy a könyvtárnak is szerepe van és lehet a terület- és vidékfejlesztésben. Az Angol Nemzetközi Fejlesztések Minisztérium képviselőinek, kik az MFÜ berkein belül szerveztek egy kétéves kurzust, kezdettől fogva természetes volt a könyvtári terület képviselője, és támogatták a bibliobuszos projekt kidolgozásának tervét.

Az intézmény akkori vezetése és az ügyet felvállaló munkatársa, Zselinszky Lászlóné elvitathatatlan érdeme annak a korai felismerése, hogy milyen lehetőségek rejlenek a könyvtáros társadalom számára a más ágazatokkal való együttműködésben. Ennek köszönhető, hogy 1997-ben az országban elsőként szerveztünk konferenciát a *Könyvtári szolgáltatások helye és szerepe a terület- és vidékfejlesztésben* címmel. Ennek kapcsán megindult egy szemléletváltás; elindult Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében egy olyan irányváltás, mely később országosan is megerősítést nyert.

Emellett elkészült a *Bibliobusz a regionális könyvtári rendszerben Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében* című megvalósíthatósági tanulmány a Fehérgyarmati Kistérség 48 településén végzett felméréssel, ami hivatkozással, költséghatékonysági számításokkal bekerült a minisztérium által készített fejlesztési koncepcióba. Intenzíven dolgoztunk azon, hogy Fehérgyarmat polgármestere és a környékbeli települések vezetői elfogadják ezt az újszerű szemléletet.

A busz elindulása szakmai fejlesztés eredménye. Az igazán elismerésre méltó ebben az, hogy könyvtárunk, az akkori vezetés, a csapat ennyire intenzíven vett részt a bibliobuszos szolgáltatás társadalmi, gazdasági elfogadtatásában. A projektmegvalósítás idején a frissen megbízott igazgató, Csontosné Maleczki Ilona gazdasági szakemberként azonosult a feladattal, és mindent megtett a projekt megvalósításáért.

A guruló könyvtár (Mercedes Benz Altego) tehát nem csak „érdekes jármű” a megye leghátrányosabb helyzetű településein, hanem egy hosszú, kitarító szemléletformáló munka eredménye is.

Az eredmény

A 2002-es kérdőíves felmérés Fehérgyarmat térségében 48 települést érintett. A tervezett szempontok alapján 28 település maradt a szűrőben, melyek esetében nélkülözhetetlenek ítélték meg a mozgókönyvtári ellátást, és a település is jelezte erre igényét. A 28 település közül 2014-re csupán 9 település vezetője kötött szolgáltatási szerződést a megyei könyvtárral, és 11 olyan

település érezte szükségét a mozgókönyvtári ellátásnak azok közül, akik a felmérés idején nem szerepeltek az „indulók” listáján. 2015-re újabb 8 település csatlakozott, és csak kettő volt közülük, melyek szerepeltek a huszonnegyolcas listán. Tehát a felmérés idején tervezett 28 településből jelenleg csak 11 helyen van mozgókönyvtári ellátás. A többi 17 település becsatlakozása/csatlakoztatása egy új szemlélet/egyeztetés eredménye lehet.

A települések lélekszáma 70-937 fő között mozog, 100 fő alatti kettő, 800 fölötti lakosa egy településnek van, legjellemzőbb a 200-300 fő közötti lélekszám. A mozgókönyvtári szolgáltatással jelenleg Fehérgyarmat térségében 11 547 potenciális felhasználót érhetünk el.

A Nyíregyháza környéki bokortanyákon 1500 fő ellátását vontuk be a szolgáltatásba. Ezzel a tervvel indult útjára 2014. június 2-án a guruló könyvtár, melynek üzemeltetésére egy gépjárművezetői és egy könyvtáros státuszt biztosított a fenntartó.

A bokortanyák ellátása, az eredeti elképzelések szerint, a mozgókönyvtári szolgáltatási rendszer kialakításának második ütemeként volt tervben. Fenntartói kérésre bevontuk Nyíregyháza külterületeinek egy részét, így 19 megállót alakítottak ki: 12 megállót a bokortanyákon, 7 megállót egykor önálló, de már Nyíregyházához kapcsolt településeken, üdülőövezetben, vagy olyan területeken, ahol fiókkönyvtárunk is működik. Utóbbi 7 megállót meg is szüntettük 2014. december 6-án. Összesen 7 beiratkozott olvasót kellett értesítenünk a megállók megszűnéséről, őket átirányítottuk fiókkönyvtárainkba.

A külterületi ellátást semmilyen felmérés, előzetes tanulmány készítése nem előzte meg, ezért a bokrok kiválasztása esetlegesen, véletlenszerűen történt. Ennek korrigálása feltétlenül szükséges. A lakóépületek elszórtsága, alacsony lélekszám, elöregedés stb., mind olyan tényezők, melyek arra készítetnek bennünket, hogy a bibliobuszos ellátást teljes egészében Fehérgyarmat térségébe helyezzük át, és a külterületi ellátást egyszerűbb, rentábilisabb módon oldjuk meg. A közel 60 bokor lakosainak száma alig több mint a 28 Fehérgyarmat környéki ellátottak száma, tehát alig haladja meg a 12 000 főt. Az általunk ellátott tizenkét bokorban ebből összesen alig 1500 fő él.

A beiratkozás és a kölcsönzés alakulása

2014. június 2–december 13. között a Fehérgyarmat környéki településeken összesen 192 fő iratkozott be. A beiratkozók száma júliusban volt a legmagasabb (58 fő) és szeptemberben a legkevesebb (7 fő). Az első két

hónapban beiratkozók viszonylag magas száma az újdonsággal és a nyári szünetidővel hozható összefüggésbe. Erre hivatkozva viszont ez a szám lehetne magasabb is.

A jelentősen kisebb lélekszámú bokortanyákon ugyanebben az időszakban 89 fő iratkozott be. Míg az érintett bokortanyák lakóinak 6,2%-a iratkozott be, addig a fehérgyarmati térségben a lakosok 16,2%-a. Ennek magyarázata az is, hogy a bokortanyákon óvoda, iskola elvétve van csupán. A 192 fő (Fehérgyarmat) összesen 1700 (8,8 dokumentum/fő), a 89 fő a bokortanyákon 609 (6,8 dokumentum/fő) könyvtári egységet kölcsönzött. A bokortanyákon kizárólag csak könyvet kölcsönöznek, míg a fehérgyarmati térségben van igény a DVD-kre és a magazinokra is.

2015 januárjától új felállásban működik a Megyei Szolgáltatási Osztály, így guruló könyvtárunk logisztikája is új emberekhez kötődik. Pontokba szedtük mind a gépjárművel, mind a szakmai munkával kapcsolatos megoldandó feladatokat, és ennek mentén dolgozunk. Legfontosabb feladatunknak tartottuk a szolgáltatás megismertetését, az egységes arculat kidolgozását.

Az új települési összetételnek megfelelően más rendszer szerint kialakított menetrendet készítettünk, és ezek kihelyezésekor a szolgáltatásainkat ismertető plakátokat helyeztünk el a lakosság által nagy számban és rendszeresen látogatott épületeken, és az önkormányzat segítségével minden háztartásba eljuttattuk szórólapunkat. Sorban keressük fel személyesen az iskolákat, óvodákat, idősek napközi otthonát, hogy szükség esetén helybe is vigyük szolgáltatásainkat. A guruló könyvtár településre érkezését pedig szignállal jelezzük, és távozáskor is zenével búcsúzik a busz.

Dokumentumállományunkat jelentősen bővítettük könyvekkel, DVD-kkel és CD- lemezekkel, és nagy sikert arató társasjátékokkal. Fénymásolást, nyomtatást, szkennelést vállalunk, és megfelelő képzéssel rendelkező kollégáink az elektronikus ügyintézésben is segítenek minden beiratkozott olvasónak. Internet-hozzáférés szinte valamennyi településen megoldatlan a fehérgyarmati térségben, ezért erre is nagy az igény. Három gép áll az olvasók rendelkezésére. Az internet biztosítását mi sem tudjuk maradéktalanul biztosítani, de mindent megteszünk a rendszer tökéletesítéséért. A műholdas szolgáltatást mobilnet beüzemelésével igyekszünk kiegészíteni. A határszélen egyik sem működik tökéletesen.

Míg a magas látogatói szám és kevesebb beiratkozó a 2014-es évet jellemezte, 2015-ben a buszra érkezők inkább már beiratkozási szándékkal jönnek. A beiratkozott olvasók számának alakulásában érezhető, hogy a korábban nagyobb hangsúlyt fektettünk szolgáltatásunk megismertetésére,

a guruló könyvtár jobban bekerült a köztudatba. Ennek köszönhetően a március 26-ig kimutatható statisztikai adatok magukért beszélnek: Fehérgyarmat térségében 187 olvasó iratkozott be alig három hónap alatt, ami az előző évi, hét hónap alatt beiratkozottaknak 97%-a.

Az első negyedévben kölcsönzött dokumentumok száma 1007, ami 63%-a az előző hét hónapnak. A bokortanyák beiratkozott olvasóinak száma 44 fő, ami 49%-a az előző évinek. Az itt kölcsönzött dokumentumok száma 59%-kal emelkedett, 367. A fehérgyarmati régióban egyre nagyobb az igény a DVD-kre, és kimagasló a társasjátékokat és X-bokszt játéktelepítő lemezeket kérők száma. Megindult a diavetítő- és diafilm-kölcsönzés is. Utóbbiak csak intézmények részéről vehetők igénybe.

Kezdeményezések, tervek, elképzelések

Megkerestük a Megyei Kormányhivatal főigazgatóját, hogy a *Házhoz jön a közigazgatás* című új szolgáltatásukhoz segítségünket ajánljuk a rendszeres nyitva tartással működő buszunkon.

A Vakok és Gyengénlátók Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesületét azzal segítjük, hogy az általunk ellátott településeken lakó tagtársaiknak elvisszük a küldeményeket, és vissza is hozzuk. A Szerencsejáték Zrt.-vel is folytattunk tárgyalást.

Farsang idején szemüveget adtunk minden kölcsönzőnek, nőnapra egy-egy könyvjelzővel ajándékoztuk meg hölgyolvasóinkat, március 15. előtti héten kokárdás, és a húsvét közeledtével nyuszi- és tojásfigurás könyvjelzőt adtunk/adunk a gyerekeknek.

Lezajlott az első program is a buszon: *A sötétben látó tündér* című mesét láthatták/hallhatták az óvodások egy nyíregyházi színművész előadásában, akivel 15 előadásra szerződünk.

Az egyéves születésnap alkalmából „alkotóversenyt” hirdetünk, kötetlen technikával, korhatár nélkül: *Ezt hozta nekem a könyvtárbusz* címmel.

Falugyűlésekre, több település által szervezett összejövetelekre készülünk, hogy elmondjuk, mit tudunk adni, és hogy megkérdezzük, mit szeretnének a felhasználók kapni.

A jármű dekorációjának, színvilágának megválasztásánál arra törekedünk, hogy a felnőtt olvasók számára is kellemes, hangulatos környezetet teremtsünk, de a gyermekeknek szerettünk volna igazán vonzó helyet adni a lapozgatáshoz, válogatáshoz, játékhöz, színezgetéshez egyaránt. Tettük ezt azzal a nem titkolt szándékkal is, hogy a magunk eszközeivel hozzá-

járuhássunk a vidék megmaradásához, a falvak kiürülésének, így az azok hordozta értékek elpusztulásának megakadályozásához. Ezen települések többségében, ahol már se posta, se kocsmá, a guruló könyvtár az egyetlen közösségi hely, az egyetlen olyan eszköz, ami változatosságot biztosít a monoton, munkánélküliséggel, időnként a természeti erőkkkel, gyakori árvizekkel küzdő emberek életében.

Reményik Sándor majd egy évszázada kiáltotta:

„Ne hagyjátok a templomot,

A templomot s az iskolát!”

Nem talált meghallgatásra. Errefelé már alig van iskola...

Dr. Vraukóné Lukács Ilona

főtanácsos, könyvtárbusz-koordinátor

Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár, Nyíregyháza

HUNGARY

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG COUNTY

LIBRARY ON-THE-WHEELS ALONG THE UPPER TISZA AND IN THE BOKORTANYAS (BUSH FARMSTEADS)*

Beginnings

The restricted tender TIOP – 1.2.3/11/1 published in the autumn of 2011 offered a possibility to Móricz Zsigmond County and City Library by means of which the management of the institution could realise its plan cherished for nearly fifteen years: to replace the places of the colourful pins on the map which was pasted on the door of the director's office with bibliobus stops in reality.

In the mid90s the experience obtained on study trips in Western Europe (France, Germany, and Belgium) and later in other countries of Central Europe (Slovakia, Slovenia) deeply impressed and inspired László Nagy, the then director of the institution. In accordance with the decision of the county library directors and the ministry a statement was made on five counties by micro regional break-down in a short while, demonstrating where the greatest need emerged, which territories were in bad need of mobile library supply. The director of our library prepared a calculation of the costs for the sustainable operation of a bus, specifically with the microregion of Fehérgyarmat in mind. This calculation was published also in *Magyar Közlöny*, as a model recommended for planning. But to have the necessity of mobile library supply accepted outside the profession required serious lobbying. The colleague looking upon the idea as her own cause and undertaking to stand up for it took the bibliobus topic to numerous forums where the library as well as the human sphere was unknown, such

* In the middle of the 18th century Count Ferenc Károlyi, a landowner of Nyíregyháza, the population of which considerably decreased at the time, saw the prevention of depopulation in settling. János Petrikovics, a bootmaker of Szarvas organised the settling of Slovakian evangelicals from Békés County who were granted numerous privileges. The small colonies were named bushes after the typical settlement structure.

a forum was The Development Agency (MFÜ) of Szabolcs-Szatmár-Bereg County too, where among the agricultural, technical experts, and economists the library matter was a foreign body; they were receptive, however, and accepted that the library has or may have a role in regional and rural development after all. The representatives of the UK Department for International Development, who organised a two-year course within MFÜ, took the regional representation of the library for granted and they supported the plan of the elaboration of the bibliobus project.

Indisputably the then management of the institution and Lászlóné Zselinszky, the colleague who stood up for the cause can be accredited with the early realisation of the possibilities hidden in the cooperation with other sectors for the society of librarians. Due to this in 1997 we were the first to organise a conference in the country entitled: *The Place and Role of Library Service in Regional and Rural Development*. As a result of this a change of outlook was getting underway, a program was launched in Szabolcs-Szatmár-Bereg County, and a change of direction was nationally confirmed afterwards. In the meantime the viability study entitled *Bibliobus in the Regional Library System of Szabolcs-Szatmár-Bereg County* was prepared on the basis of a survey made in 48 settlements of the microregion of Fehérgyarmat which, with reference to cost-effectiveness calculations, got into the development conception of the ministry.

We are working hard on trying to get the mayor of Fehérgyarmat and the leaders of the neighbouring settlements to accept this novel approach.

The fact that the bus was launched is the result of professional development. And what is really laudable in this is the intensive participation of our library, the then management and the team in securing the social, economic acceptance of the bibliobus service, and that in the phase of the implementation the freshly appointed director Ilona Maleczki Csontosné became one with the task as an economic expert and did her best for the realisation of the project.

The library on-the-wheels – a Mercedes Benz Altego – is not merely a „curious vehicle” in the most disadvantaged settlements of the county but it is the result of long and perseverant work aimed at forming attitude.

The Result

The questionnaire-based survey of 2002 in the region of Fehérgyarmat involved 48 settlements. On the basis of the planned aspects 28 settlements

remained in the filter in whose case the mobile library service was thought to be indispensable and the respective settlements also put in a claim for it. By 2014 out of the 28 settlements only the leaders of 9 had concluded performance contract with the county library and 11 settlements felt they would need the mobile library supply out of those who were not on the list of the „starters“ at the time of the survey. By 2015 8 other settlements joined, and only two of them were included in the original list of 28 settlements. Consequently, from among the 28 settlements planned at the time of the survey only 11 have mobile library supply. The joining/involving the other 11 settlements must be the result of a new attitude/negotiation.

The number of the inhabitants is 70-937. There are two settlements with less than hundred and one with over 800 inhabitants, the most typical number being 200-300. At present we may reach 11,547 potential users in the region of Fehérgyarmat by means of the mobile library service.

In the bush farmsteads around Nyíregyháza we included the supply of 1500 people in the service. This plan launched the library on-the-wheels on June 2, 2014 for the operation of which a status for 1 driver and a status for 1 librarian were ensured by the maintainer.

In accordance with the original concept, providing for the bush farmsteads was to be launched in the second phase. Upon the request of the maintainer part of the outskirts of Nyíregyháza was also included and. 19 stops were established, 12 in the bush farmsteads and 7 in the settlements which originally used to be independent but later were connected to Nyíregyháza; in the resort area, and where our branch is also operating. We eliminated the latter 7 stops on December 6, 2014. We had to notify 7 registered readers altogether of the elimination of these stops, so we redirected them to our branch library.

The supply of the outskirts had not been preceded by any survey or preliminary study, therefore the selection of the bushes occurred incidentally, at random. It is absolutely necessary to correct this. The distribution of the residential buildings, the low number of residents, the ageing process etc. are all factors which force us to relocate the whole of the bibliobus service to the region of Fehérgyarmat and solve the provision of the outskirts in a simpler, more profitable way. The number of inhabitants in the nearly 60 bushes hardly exceeds that of the 28 ones provided for around Fehérgyarmat, it is just over 12,000. Out of these in the twelve bushes that we provide for there are less than 1,500 inhabitants.

Registration and Lending Data

In June 2 – 13 December, 2014 in the course of six months 192 people registered in the neighbouring settlements of Fehérgyarmat. The number of registrations was the highest in July (58 people) and the lowest in September (7 people). The relatively high number of people registering during the first two months can be brought into connection with the novelty and the long vacation, with reference to this, however, this number might be even higher.

In the bush farmsteads which have a population of significantly lower number 89 people registered in the same period. Whereas 6,2% of the inhabitants of the respective bush farmsteads registered, 16,2% of the inhabitants of the Fehérgyarmat region did so. This can be accounted for by the fact that kindergartens and schools are met with only sporadically in the bush farmsteads. The 192 users (Fehérgyarmat) borrowed a total of 1,700 (8,8 doc/capita) documents, and the 89 people in the bush farmsteads borrowed 609 (6,8 doc/capita) items. In the bush farmsteads books were borrowed exclusively, in the region of Fehérgyarmat, however, there is a demand for DVDs and magazines (figures above).

Since January 2015 The County Service Department has been transformed, thus the logistics of our library on-the-wheels is linked to new personnel. We made a list of the tasks to be solved in connection with the vehicle and the professional work alike and were working according to this. We considered introduction to the service and the elaboration of a unified image to be our primary task.

In accordance with the new composition of settlements we prepared a schedule formed according to a different system: we placed posters with the description of our service on the buildings that were visited regularly by a large number of people, and with the help of the local government forwarded flyers to every household. We called on the schools, kindergartens, and old people's home in person to take our service door-to-door when required. We give a signal upon the arrival of the library on-the-wheels and upon leaving goodbye music is played.

We have significantly enlarged our stock of documents with books, DVDs and CDs, or the very popular board games. We undertake photocopying, printing and scanning, in addition, our colleagues with the appropriate qualification (e-consultant) can help the registered users in the transaction of affairs. The matter of Internet access is unsolved nearly in each settlement

of Fehérgyarmat, that is why there is as great demand for it as well. There are three computers at the disposal of the readers. We cannot ensure the Internet to the full either but we do our best to improve the system. We are trying to complement the satellite service by operating mobilnet. On the border-line – which is a border different from any other – neither of them operates perfectly.

While the year 2014 was characterised by a high number of visitors and fewer people actually registering, in 2015 people arriving in the bus already come with the intention of registration.

The change of the number of registered users suggests that we put greater emphasis on describing our service than before, and our library on-the-wheels has become something like a matter of common knowledge. Due to this the figures that can be exhibited until March 26 speak for themselves: In the region of Fehérgyarmat 187 readers registered in merely three months' time, which is 97% of the readers who had registered in the previous year in the course of seven months.

In the first quarter the number of borrowed documents is 1,007, which is 63% of the previous seven months. The number of registered readers in the bush farmsteads is 44, which is 49% of the number of the previous year. The number of documents borrowed here has increased by 59%, it is 367. In the region of Fehérgyarmat the demand for DVDs is on the increase, the number of requests for board games is outstandingly high. The lending of X-box game-installing discs, slide projectors and slides has also started. The latter can be requested only by institutions.

Initiatives, Plans, and Ideas

– We summoned to the Director-General of the Government Office to offer our support of their new „Door-to-Door Civil Service“ on our bus in regular opening hours.

– We help the Association for the Blind and the Visually Impaired of Szabolcs-Szatmár-Bereg County by taking parcels to their fellow-members and also returning those if they live in the settlements provided for by us

– We also negotiated with Szerencsejáték Zrt. (the largest gaming service provider in Hungary) about sharing our services.

– In carnival time we give glasses to every borrower; on the International Women's day we present our women readers with a bookmark; on the week preceding March 15 we give/gave the children a national cockade, and upon

the advent of Easter a bookmark decorated with the figure of a bunny or egg to the children.

– The first program on the bus has also taken place. The preschoolers could see/listen to a tale entitled „The Fairy Who Could See in the Dark” in the performance of an actor from Nyíregyháza with whom we got a contract for 15 performances.

– On the occasion of the first anniversary we announced a „creative contest” without limits of age or techniques. It was entitled: *This is what the bibliobus has brought for me.*

– We plan to organise village meetings or gatherings bringing together several settlements in order to tell them what we can offer, and ask what they need.

– In the selection of the decoration and colours of the library on-the-wheels we endeavoured to create a pleasant and inspiring environment for the adult readers, too, but most of all we wanted to give a really attractive place to the children where they could leaf, select, play, and colour pictures as well. In doing this our explicit intention was to contribute to the survival of the countryside, to the prevention of the depopulation of villages and the consequent annihilation of their inherent values. In the majority of these settlements, where there is neither post office nor pub, the library on-the-wheels is the only community venue, the only facility which can bring about variety, or anything for a change in the monotonous lives of the people struggling with unemployment, with natural forces from time to time, and the floods which are frequent in this part of the country.

Sándor Reményik cried out in despair nearly a century ago:

*„Do not leave the church,
The church and the school!”*

But nobody would listen to him. By now there is hardly a single school in these parts...

Dr Ilona Lukács Vraukóné
chief counsellor, bibliobus coordinator
Móricz Zsigmond County and City Library

MAGYARORSZÁG BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE

KÖNYVTÁRBUSZ AZ EDELÉNYI KISTÉRSÉGBEN

Az 1997. évi CXL. törvény 64. § értelmében Borsod-Abaúj-Zemplén megye kistérségi könyvtári ellátásának megszervezése, és az ellátás folyamatos biztosítása a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár feladata, melyet a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működéséről szóló 39/2013 (V. 31.) EMMI rendelet előírásainak megfelelően alakított ki.

Az 5000 főnél kisebb lélekszámú települések a lakosság kötelező könyvtári ellátását nemcsak önálló intézmény fenntartásával, hanem a szolgáltatók megrendelésével is biztosíthatják. Megyénkben 2015-ben 309 település élt ezzel a lehetőséggel és vette igénybe ezt a szolgáltatást, könyvtárbuszos ellátást 19% igényelt (encsi, edelényi).

A megnövekedett feladatok ellátására a megyei könyvtár szolgáltatás-megosztási szerződést kötött a városi könyvtárakkal. Az Edelényi kistérségben a Szendrői Közművelődési Központ és Könyvtár 35 település könyvtárbuszos ellátását vállalta 2015-ben, 10 000 lakosnak megteremtve az egyenlő esélyű, lakóhelyükön történő hozzáférést a könyvtári rendszerhez. A szolgáltatást a megyei könyvtár által megvásárolt Mercedes Sprinter autóbusszal biztosítják.

A kistérség Borsod-Abaúj-Zemplén megye északi részén, a szlovák határ mellett fekszik. Központja a 10 200 lakosú Edelény városa, a térséget még egy város (Szendrő) és 45 község alkotja. A kistérség kifejezetten aprófalvas szerkezetű, csupán 4 település (Bódvaszilas, Szalonna, Szendrőlád, Szuhogy) 1000 főnél nagyobb lélekszámú. A kistérség települései öt kivételével hátrányos helyzetűek, társadalmi-gazdasági szempontból elmaradtak, és az országos átlagnál magasabb a munkanélküliség.

A könyvtárbuszos szolgáltatást megelőzően a településeken egyáltalán nem üzemelt könyvtár, vagy csak az iskolai könyvtárak voltak látogathatóak. Ezek az intézmények kezdetleges szinten működtek, minimális szolgáltatással és gyenge infrastrukturális lehetőséggel, dokumentumot sem tudtak vásárolni.

A mozgókönyvtári ellátáshoz a térség 45 településéből 36 csatlakozott. Ez a szám a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerben 40-re bővült, s népsze-

rúségének köszönhetően a tiszaujvárosi kistérségből 3 község is ezt a szolgáltatási formát veszi igénybe. A csatlakozott települések népesség szerinti megoszlása: 100 fő alatt: 11 település, 100-200 fő: 6 település, 200-500 fő: 13 település, 500 fő felett: 5 település.

Az igénybe vehető állomány kb. 5500 kötet könyvből, 36 folyóiratból, valamint audiovizuális dokumentumokból áll. A kéthetente, meghatározott menetrend szerint közlekedő bibliobuszon 1500 könyv kölcsönzésére van lehetőség. Háttérállományként a megyei könyvtár teljes állománya, valamint a szendrői könyvtár 30 000 kötete is rendelkezésre áll, amelyből előjegyzésre kéthetente teljesíthetők a kérések, ami ingyenes könyvtárközi szolgáltatás. A magas munkanélküliséggel sújtott településeken az átlagosnál nagyobb igény mutatkozik a DVD, CD használatra.

Az autóbuszon két számítógép és egy multifunkciós nyomtató (scanner, fénymásoló, nyomtató) található. Az internethasználat csak mobilinterneten keresztül érhető el, melynek sávszélessége meglehetősen alacsony (sok helyen csak 2G).

A helyi igények figyelembevételével és a jobb kihasználtság érdekében állandó könyvtári szolgáltatóhelyek megnyitására ösztönözzük az önkormányzatokat. Önálló épület hiányában a polgármesteri hivatalokban „olvasósarkot” hozunk létre, ahol napilapokat, hetilapokat, folyóiratokat helyezünk el. Ebben a formában 15 településen vehetik igénybe az olvasók a dokumentumokat. Ahol adottak infrastrukturális feltételek, ott egy zárt számítógépes munkaállomás telepítését tervezzük.

A könyvtárbusz előre meghatározott útvonalon és menetrend szerint kéthetente közlekedik, elsősorban polgármesteri hivatalok épületénél áll meg. Beiktatott megállóhely még az iskola, az idősek otthona, egyedi kérésre pedig „házhoz” visszük az olvasnivalót.

A könyvtárhasználók által igénybe vett szolgáltatások: könyvkölcsönzés, folyóirat-kölcsönzés, CD- és DVD-kölcsönzés, könyvtárközi kölcsönzés, szak-tájékoztató, reprográfiai szolgáltatások, internethasználat, számítógép-használat. Legnépszerűbb szolgáltatási forma az internet- és a számítógép-használat, ám a hálózati lefedettség feltételei az egyes településeken nem azonosak.

A használók összetételét vizsgálva a térségre jellemző az alacsony iskolázottság és az előregedő népesség. Az olvasói szokások településenként változnak, de még mindig népszerű a krimi és a romantikus regény. Az aprófalvas településeken a könyvtárbuszok a könyvtári rendszer végvárai, melyeken keresztül a lakosság számára biztosított a dokumentum- és információ-hozzáférés.

A könyvtári rendszer Magyarország legnagyobb kulturális intézmény-rendszere, kiemelt feladata, hogy válaszokat adjon a társadalmi és gazdasági változások által előidézett használói igényekre. Célunk, hogy a megye valamennyi településén elérhetővé váljon a minőségi könyvtári ellátás, ezáltal is egyenlő esélyű hozzáférést biztosítva a kulturális értékekhez.

Petrigán György

könyvtáros, területi referens

II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár, Miskolc

HUNGARY

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN COUNTY

BIBLIOBUS IN THE MICROREGION OF EDELÉNY

By virtue of Act CXL 1997 Art. 64 the organisation and continuous library supply of the small settlements in Borsod-Abaúj-Zemplén County is the responsibility of II. Rákóczi Ferenc County and City Library. This service was established according to the regulations of EMMI Decree 39/2013 (May 31).

It is possible to ensure the compulsory library supply of settlements with a population less than 5,000 not only by maintaining an independent institution but also by ordering services. In 2015 309 settlements took advantage of the opportunity and requested this type of service. 19 % of them requested Bibliobus supply (Encs, Edelény).

In order to fulfil the increased number of duties the County Library concluded a service-sharing contract with the city libraries. In 2015 in the microregion of Edelény the Public Educational and Cultural Centre of Szendrő undertook the supply of 35 settlements by the bibliobus, ensuring thereby equal opportunity of access to the library system for 10,000 inhabitants in their place of residence. The service is ensured by a Mercedes Sprinter bus which was purchased by the County Library.

The microregion lies in the northern part of Borsod-Abaúj-Zemplén County, along the Slovakian border. Its centre is the city of Edelény; the region has another city (Szendrő) and 45 municipalities. It is typically a region of very small villages, with only four settlements with a population over 1,000.

With the exception of five the settlements of the microregion are disadvantaged, primitive in socio-economic terms, and unemployment is higher than the national average.

Prior to the bibliobus service there was no operating library at all, only the school libraries were available. These institutions operated on a primitive level, providing minimal service, and given the weak infrastructure were unable to purchase documents.

Out of the 45 settlements 36 joined the mobile library provision. Within the Library Supply Service System this number rose to 40, and owing to its

popularity 3 municipalities from the microregion of Tiszaújváros also utilise this form of service.

The distribution of settlements which joined according to population: Below 100 people: 11 settlements, 100-200 people: 6 settlements, 200-500 people: 13 settlements, over 500 people: 5 settlements.

The available stock consists of about 5,500 books, 36 kinds of magazines, as well as audiovisual documents. It is possible to lend 1,500 books on the bibliobus which runs fortnightly, according to a defined schedule. As background collection the whole stock of the County Library and 30,000 volumes of the Szendrő Library are available, requests from these stocks can be fulfilled fortnightly upon preliminary reservation and the library service is free of charge.

In the settlements under the pressure of high unemployment the demand for the use of DVDs and CDs is higher.

On the bus two computers and a multifunctional printer (scanner, photocopier, and printer) can be found. Internet use can be accessed only via mobile Internet, the bandwidth of which is rather low (in many places only 2G).

With regard to the local needs and in the interest of better utilisation we encourage the local governments to open fixed library sites. In the absence of a building we will establish a „reading corner” where daily papers and journals are placed. Thus the readers can make use of the documents in 15 settlements. Where the infrastructural conditions allow we plan to set up a closed computerised work station.

The bibliobus runs by a predefined route according to schedule every two weeks, and stops in front of the building of mayor’s offices. Other stops added are the school, the old people’s home, and upon individual request we take reading matter „to the door”.

Services utilised by the users: lending of books, lending of journals, lending of CDs and DVDs, interlibrary loan, information, photocopying, scanning, printing, internet use, computer use.

The most popular form of service is the use of the Internet and the computer, but the conditions of network coverage are not identical with regard to the settlements.

What concerns the composition of the users, the region is characterized by a low educational level and an ageing population.

The preferences of readers change from settlement to settlement, but crime books and romantic novels are still in vogue.

In the settlements with very small villages bibliobuses are the border for-
tresses of the library system through which access to documents and infor-
mation is ensured for the inhabitants.

The library system is the largest cultural system of institutions; its primary
duty is to respond to users' needs which were caused by the socio-economic
changes. Our purpose is to make quality library supply accessible in each set-
tlement of the county, and thereby guarantee equal opportunity of access
to the cultural values.

György Petrigán
librarian

II. Rákóczi Ferenc County and City Library, Miskolc

HORVÁTORSZÁG – VINKOVCE

A MOZGÓKÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSOK A HORVÁT KÖZTÁRSASÁGBAN 2014-BEN

Bevezetés

A Horvát Köztársaság húsz megyére és Zágráb megyei jogú városra oszlik, mely több összefüggő községet és várost foglal magába. 2014-ben Horvátországban 10 mozgókönyvtári szolgáltatás volt; Zágrábban és kilenc megye területén összesen 14 könyvtárbusz működik. Az elmúlt tizenöt évben a mozgókönyvtári ellátásban jelentős fejlődés történt: négy új szolgáltatást hoztak létre, hatot újraindítottak, négy új jármű beszerzésére került sor a régi és új szolgáltatásokban, és két használt járművet szereztek be külföldi adományból. Tizenegy horvát megyében azonban még mindig nincsenek szervezett mozgókönyvtári szolgáltatások, pedig mindegyikben vannak olyan területek, melyek nem rendelkeznek állandó könyvtárral.

Megalakulásának évétől, 2001 óta a Horvát Könyvtári Egyesület Mozgókönyvtári Bizottsága évente egyszer vizsgálatot folytat az összes mozgókönyvtári szolgáltatás állapotáról, adatokat gyűjt, melyeket egy egységes évi statisztikai felmérés segítségével vizsgál. Következzen a 2014. évi felmérés elemzése.

A mozgókönyvtári szolgáltatások és járművek

Horvátország ideális terepe a közkönyvtári szolgáltatás mobil formában való megszervezésének. Ennek demográfiai, közlekedési és gazdasági okai vannak: az országot sok szétszórt, alacsony lélekszámú kistelepülés jellemzi. Kilenc horvát megyét és Zágráb városát szolgálják ki a megyei könyvtári hálózatok. 2014 elején két jármű beszerzésére és működtetésére került sor, egy Karlovác és egy Zadar megyében. Ezzel összesen 14 könyvtárbusz van tíz mozgókönyvtári szolgáltatáson belül. A következő helyek részesülnek a szolgáltatásban: Belovár (Belovár-Bilogora megye), Csáktornya (Muraköz megye), Károlyváros – 2 könyvtárbusz (Karlovác megye), Kapronca és Kőrös (Kapronca-Kőrös megye), Eszék (Eszék-Baranya megye), Rijeka – 2 könyvtárbusz (Primorje-Gorski Kotar megye), Vinkovce (Vukovár-Szerém megye),

Zadar – 2 könyvtárbusz (Zadar megye) és Zágráb – 2 könyvtárbusz (Zágráb megye és Zágráb városa).

A szolgáltatás által lefedett területeken gyakran a mozgókönyvtár az első és egyetlen elérhető könyvtári forma a helyi lakosság számára. Kilenc mozgókönyvtári szolgáltatás üzemel Belovár, Csáktornya, Károlyváros, Kapronca, Eszék, Rijeka, Vinkovce, Zadar és Zágráb központi megyei könyvtáraiban. Egy szolgáltatás megszervezése kötődik a központi könyvtári státusszal nem rendelkező városi könyvtárhoz: ez a kőrösi könyvtárbusz, ami a Franjo Marković Városi Könyvtárának részeként üzemel.

Tizenkét, 2014-ben aktív mozgókönyvtár kamionok vagy buszok alvázára épült. Két mozgókönyvtár teherautóalvázra épült, az első beszerzésére 2009-ben került sor Kőrösben, a második horvát könyvtár-teherautó Károlyvárosban működik 2014 eleje óta. Nyolc mozgókönyvtárat építettek kamionalvázra, négyet pedig buszalvázra – utóbbiak közül kettő Zadarban, egy Zágrábban, egy pedig Eszéken üzemel. Alacsony árak miatt több kamionalvázra épült könyvtárbusz működik Horvátországban, hiszen a buszalváz lehetővé tenné nagyobb járművek gyártását is, melyek alkalmasabbak a könyvtári funkciók ellátásához, viszont a horvát könyvtárak pénzügyi okok miatt nem engedhetik meg e típus beszerzését. A károlyvárosi és kaproncai kivételével 2014-ben a horvát mozgókönyvtárak nem rendelkeztek garázsszal. A magas beszerelési költségek miatt a zadari könyvtárbuszok kivételével a horvát mozgókönyvtárak nem akadálymentesítettek.

Működési terület

A horvát mozgókönyvtárak 10 megye területén működnek, szolgáltatásuk 2014-ben 153 önkormányzatot, 131 községet és 22 várost érintett (491 mozgókönyvtári megállóval). 122 községben és két városban a mozgókönyvtár az egyetlen könyvtári forma. A mozgókönyvtárak 2014-ben 192 354 kilométert tettek meg. Központi könyvtáruktól a legtávolabbi megálló több mint 100 kilométerre vannak, az átlagos távolság pedig 54,14 km. Az évente átlagosan megtett út járművenként 13 740 km. A megállók közötti nagy távolság miatt jó lenne, ha a nagyobb megyék akár több, a nagyobb könyvtáraknál elhelyezett járművet használhatnának. Az elsődleges cél továbbra is mozgókönyvtárak létesítése abban a tizenegy megyében, ahol nincs könyvtári ellátás. Emellett minden megyében vannak olyan területek, melyekhez nem tartozik könyvtári szolgáltatás, és ahol a mozgókönyvtár e hiány pótlásának lenne az egyetlen módja.

Alkalmazottak és munkaidő

2014-ben a horvát mobilszolgáltatásoknak összesen 35 alkalmazottjuk volt. Ebből 13 alkalmazott van Zágrábban. A város mozgókönyvtárának és Zadar második mozgókönyvtárának (ami a szigeteken üzemel) munkatársai két műszakban dolgoznak, míg az összes többi egy műszakban. Átlagosan egy mozgókönyvtárra – a zágrábit kivéve – 2,4 alkalmazott jut, ami nem elegendő a legtöbb szolgáltatás ellátására. Egy közepes méretű jármű három alkalmazottal tudna biztosan működni. A használók kiszolgálására fordított munkanapok száma átlagosan 4,71 nap, ami heti 23,5 munkaórát jelent. A fő oka annak, hogy általában a mozgókönyvtárak nem működnek két műszakban, a pénzügyi források hiánya.

Könyvtárhasználat

A horvát mozgókönyvtáraknak 14 941 beiratkozott használója volt 2014-ben, akik közül 10 238, azaz 68,5% volt gyermek, és 4703, vagyis 31,5% felnőtt. A használók a mozgókönyvtárakat 147 285 alkalommal látogatták, és a könyvtári állományból 415 804 dokumentumot kölcsönöztek ki.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a mozgókönyvtárak használóinak való száma ennél sokkal magasabb, mivel több családtag használja ugyanazt az olvasójegyet. A legtöbb jármű csak egy műszakban üzemel, emellett a buszmegállók közötti távolság sokszor igen nagy, így a mozgókönyvtárak kéthetes menetrend szerint működnek, és rövid időre állnak meg, néha csak fél, ritkán pedig egy órára. A látogatások és a kikölcsönzött könyvtári dokumentumok száma magasabb lehetne, ha a mozgókönyvtárak ugyanazokon a megállóhelyeken nagyobb gyakorisággal fordulnának meg, és hosszabb ideig szolgáltatnának.

Mozgókönyvtári állományok

A horvát mozgókönyvtárak állományában összesen 193 831 egységnyi könyvtári dokumentumból áll, melyből az éves beszerzés 14 814 egység. Nem könyv jellegű dokumentumok nyolc mozgókönyvtár tulajdonában vannak, folyóiratok viszont csak három mozgókönyvtárban. Bár a mozgókönyvtári állományok struktúrája az utóbbi időben változáson megy keresztül, és más típusú (hangzó, elektronikus) dokumentumokkal is gyarapodnak, ezek

a változások még mindig nagyon lassúak, mivel a mozgókönyvtárak jelenlegi berendezései nem alkalmasak az új igények kielégítésére.

Technikai felszereltség

A horvát mozgókönyvtáraknak, akárcsak a többi könyvtárnak, nincs egységes számítógépes rendszere. A mozgókönyvtárak három különböző programot, a CROLIST-et, a MetelWint és a ZaKit használják, attól függően, hogy a központi könyvtár, amelyhez tartoznak, melyik programmal rendelkezik. Jelenleg egy mozgókönyvtárnak nincs még mindig számítógépes könyvtári rendszere. Tíz mozgókönyvtárnak van internetkapcsolata a központi könyvtárával. A legtöbb járművön nincs internet-hozzáférés az olvasók számára, sőt, néhányon még a könyvtárosok számára sem. Ennek egyik oka a szolgáltató cégek fejletlen infrastruktúrája bizonyos területeken, valamint a könyvtárak számára nyújtott internetszolgáltatás ára. Másik probléma a belső elrendezés és felszerelés alkalmatlansága a járműveken, melyek átalakításra, modernizálásra szorulnak.

Könyvtári programok

2014-ben a horvát mozgókönyvtári szolgáltatások 452 programot szerveztek, ebből 375-öt gyermekek, 77-et pedig felnőttek számára, összesen 9 599 látogatóval. A programokat különféle felhasználói csoportok számára szervezik meg, például kistelepülések, nyugdíjas otthonok lakói, kórházi betegek és speciális ápolási intézmények bentlakói, rabok, hajléktalanok, nemzeti kisebbségek, valamint iskolások és óvodások. A mozgókönyvtári szolgáltatások legtöbb használója 15 év alatti gyermek, emiatt a legtöbb program őket célozza meg. A leggyakrabban szervezett programok: gyermekkönyvek olvasása, játszóház, oktatási programok, olvasás-népszerűsítő események, a használók tájékoztatása. Alkalmanként irodalmi találkozót, vetélkedőket, színházi programokat, filmvetítést, kiállításokat, az EU-t bemutató programokat stb. tartanak.

A mozgókönyvtári szolgáltatások finanszírozása

A mozgókönyvtári szolgáltatások pénzügyi működtetése egyenlőtlenül oszlik meg. Az éves könyvtári anyagok beszerzését a Horvát Köztársaság Kulturális minisztériuma társfinanszírozza. Az alkalmazottak fizetésének,

anyagoknak és egyéb költségeknek pénzügyi forrásait a könyvtárak rendezik a községekkel és városokkal történő tárgyalások és szerződések útján, illetve egyeztetve a megyékkel, amelyek egyre több helységben a fő szponzorok. 2014-ben a Horvát Köztársaság mozgókönyvtári szolgáltatásra fordított finanszírozása összesen körülbelül 6 000 000 kuna volt.

Befejezés helyett

2014 elején két mozgókönyvtári ellátást (Zadarban és Károlyvárosban) sikerült bővíteni egy-egy további jármű beszerzésével. A károlyvárosi Ivan Goran Kovačić Városi Könyvtár a MOBILLL (Mozgókönyvtári szolgáltatás az élethosszig tartó tanulás támogatására Karlovác megye és Una Sana kanton falusi közösségeiben) nevű Horvátország és Bosznia-Hercegovina közti határmenti együttműködést támogató IPA projekt pályázati forrásainak felhasználásával tett szert egy-egy bibliobuszra. A beszerzés az Ivan Goran Kovačić Városi Könyvtár (Horvát Köztársaság) és a Bihácsi Kantoni és Egyetemi Könyvtár (Bosznia-Hercegovina) közös projektjében valósult meg. Mindkét könyvtár pályázaton keresztül szerezte be a bibliobuszokat. A mozgókönyvtárak működésének kezdetét 2014. január 20-án ünnepelték meg a Ličko Petrovo Selo–Izačić határátkelőhelyen. Zadar Városi Könyvtára németországi testvér-könyvtárától kapott könyvtárbuszt 2014-ben. Ez Zadar mozgókönyvtári szolgáltatásának második járműve, amely a zadari régió 24 települését és Ugljan, Pašman, Dugi otok, Iž szigeteit látogatja. A szigeteken összesen 24 megálló van és 2014. március 2-én kezdte meg működését.

Zágráb kivételével valamennyi meglévő szolgáltatásban egyre nagyobb szükség lenne további személyzet alkalmazására, ami lehetővé tenné a két-műszakos munkavégzést. Ily módon a lehető legkisebb költséggel meg lehetne duplázni a meglévő járművek munkáját, és meg lehetne hosszabbítani a járművek szolgáltatási idejét a leggyakrabban látogatott mozgókönyvtári megállóokban. Minden mostani mozgókönyvtári szolgáltatásnak stabilabb finanszírozásra van szüksége. A jelenlegi törvényhozás nem veszi figyelembe a mozgókönyvtárak által nyújtott szolgáltatások területi és regionális jellemzőit, azaz nem szabályozzák kellő mértékben a megyék finanszírozási kötelelességeit. Ezért nagy szükség van arra, hogy a törvényhozást kiterjesszék a mozgókönyvtárak finanszírozására. A végső cél a helyi-regionális közösség és az illetékes kormányzati szerv együttműködésének a megvalósítása.

A Horvát Könyvtáregyesület és a Mozgókönyvtári Bizottság egyik legfontosabb célkitűzése a mozgókönyvtári ellátás kialakítása és támogatása azok-

ban a megyékben, ahol jelenleg hiányoznak ezek a szolgáltatások, valamint a meglévők támogatása a zágrábi Országos és Egyetemi Könyvtár Könyvtár-tudományi Intézetével, a Horvát Köztársaság Kulturális Minisztériumával és az összes olyan illetékes intézménnyel karöltve, melyek hozzájárulhatnak a horvát mozgókönyvtárak fejlesztéséhez.

Iva Pezer
elnök

Horvát Könyvtári Egyesület Mozgókönyvtári Bizottság

REPUBLIC OF CROATIA – VINKOVCI

STATE OF MOBILE LIBRARY SERVICES IN THE REPUBLIC OF CROATIA IN 2014

Introduction

The Republic of Croatia is divided into twenty counties and the City of Zagreb, which has a county status. The county encompasses several connected municipalities and cities on its territory. In Croatia, in 2014, there were ten bibliobus services, with the total of fourteen bibliobus vehicles operating across nine counties and the City of Zagreb. During the past fifteen years, mobile library services have experienced a significant development: four new services were established, six services were re-established with new vehicles, four brand new vehicles were purchased in existing or new services, and two used vehicles were obtained from abroad as donations. However, in eleven Croatian counties there are still no organised mobile library services, although in each of them there are areas that are not provided with stationed libraries. The goal of this presentation is to emphasise the significance of this segment of public librarianship as an essential and important part of the Croatian public libraries system.

Mobile Library Commission of the Croatian Library Association from its very foundation in 2001, once a year examines, collects and analyses the state and the trends in operation of all mobile library services in the Republic of Croatia by using the uniform annual statistical survey. The analysis of the survey for 2014 follows below.

The mobile library services and vehicles

Croatia is by its demographic, traffic and economic characteristics (great number of small, dispersed settlements with small population etc.) ideal for organisation of publicly available library services in mobile form. This fact was noted and applied in practice in the organisation of county library networks covering nine Croatian counties and City of Zagreb. In early 2014, two vehicles were obtained and put into service – one in Karlovac and Zadar

county each so in total Croatia has fourteen bibliobuses within ten mobile library services. These services are in: Bjelovar (Bjelovar-Bilogora County), Čakovec (Međimurje County), Karlovac – 2 bibliobuses (Karlovac County), Koprivnica and Križevci (Koprivnica-Križevci County), Osijek (Osijek-Baranja County), Rijeka – 2 bibliobuses (Primorje-Gorski Kotar County), Vinkovci (Vukovar-Srijem County), Zadar – 2 bibliobuses (Zadar County) and Zagreb – 2 bibliobuses (Zagreb County and City of Zagreb).

On the territory covered by their services, mobile libraries are often the first and only form of library available to the local population in their place of residence. There are nine mobile library services operating in county central libraries in Bjelovar, Čakovec, Karlovac, Koprivnica, Osijek, Rijeka, Vinkovci, Zadar and Zagreb. Only one service is organised with the city library which doesn't have a central library status - the Bibliobus service Križevci which operates as a part of „Franjo Marković“ City Library in Križevci.

Most of the Croatian mobile libraries active in 2014 were built upon truck or bus chassis, twelve of them. Two mobile libraries were built upon van chassis, first was obtained in Križevci in 2009, and the second Croatian bibliovan operates in Karlovac from early 2014. Eight mobile libraries were built upon truck chassis, while four were built upon bus chassis – both in Zadar, one in Zagreb and the Osijek bibliobus. The reason for the prevalence of truck chassis is mostly their lower price, although the bus chassis would enable acquisition of bigger vehicles, with greater possibilities of adjustment to library functions, but Croatian libraries can hardly cover the costs of purchasing expensive bus chassis. Croatian mobile libraries, except the ones in Karlovac and Koprivnica, had no garages in 2014. Because of the high installation prices, Croatian mobile libraries don't have built-in access for disabled persons, except one of Zadar's bibliobuses.

Area of operation

Croatian mobile libraries operate throughout 10 counties, which make 153 local government units, 131 municipality and 22 cities which had a total of 491 mobile library stops in 2014. The mobile libraries have travelled 192,354 kilometers in 2014. The farthest stops are more than 100 kilometers away from its central library, while the average distance is 54,14 kilometers. The average distance travelled annually is 13,740 kilometers per vehicle. Mobile libraries are the only form of library in 122 municipalities and two cities.

Great distances between stops are an indicator that bigger counties could well use several vehicles which would be located at the larger libraries so that they could easily make rounds of that library's gravitational area. Certainly, the primary goal remains the establishment of mobile libraries in those eleven counties which don't have such service available, because in every county there are areas that are not covered by library services and where the mobile libraries are the only way to achieve such coverage.

Employees and work hours

Croatian mobile services in 2014 had 35 employees in total. There are thirteen employees in Zagreb, because both Zagreb's mobile libraries, as well as the second of Zadar's mobile library (which operates on the islands) work in two shifts, while all the remaining services work in only one shift. On average, in one mobile library, with the exception of Zagreb's mobile library, there are 2,4 employees, which is not enough for most services. The existing Standard proscribes the minimum of three employees per shift in a medium-sized vehicle. The number of work days for users is 4,71 on average which makes 23,5 work hours per week. The main reason why the other mobile libraries don't operate in two shifts is the lack of financial resources.

Users and utilisation

Croatian mobile libraries had 14,941 registered users in 2014, of which 10,238 or 68,5% were children and 4,703 or 31,5% were adults. The users have visited mobile libraries 147,285 times and loaned 415,804 units of library materials.

Here we should emphasise that experience shows that the real number of mobile libraries' users is much higher because often several family members use the same library card. This is a common experience in mobile libraries around the world. Most of the vehicles operate in one shift only and the bus stops are often far from each other, so most mobile libraries operate on a two-week schedule and the stops are short, sometimes only half an hour, rarely more than an hour. The number of visits and the number of loaned library materials would certainly be greater if mobile libraries could visit the same stops more often and stay longer.

Mobile libraries' collections

Croatian mobile libraries have a total of 193,831 units of library materials in their collections. The annual acquisition amounted to 14,814 units of library materials. Non-book materials are owned by eight mobile libraries, while only three mobile libraries have magazines. Although the structure of mobile library materials is changing in the recent years and other forms of materials are entering the library collections, these changes are still rather slow, primarily because the current generation of Croatian mobile libraries is not adapted to new needs in interior design and existing equipment.

Computer operation and equipment

Croatian mobile libraries, as well as other libraries, don't have a unified computer program for library operations. Mobile libraries are using three different programs: CROLIST, MetelWin and ZaKi, depending on which programme their central library uses. Only one mobile library still doesn't have computerised library operation and ten mobile libraries have Internet connection to their central libraries. Most of the vehicles don't have Internet access available to users and some even not to the librarians themselves. One of the main reasons for this is the underdeveloped infrastructure of Internet service providers in certain areas and also the price of such services for libraries. The additional reason is the aforementioned unsuitable interior design and equipment in the existing vehicles, which should be modernised and adapted to new needs.

Library programs and users' visits

In 2014, Croatian mobile library services have organised 452 programs, 375 for children and 77 for adults, with 9,599 visitors. The programs are held for different and individual user groups at various locations. They are intended for everyone: inhabitants of small settlements, residents of retirement homes, patients of special hospitals and residents of special care institutions, prisoners, homeless persons, ethnic minorities, as well as children in schools and kindergartens visited by mobile libraries. Most of the users of mobile library services are children under the age of fifteen and most of the programs are intended for them. Most frequently held programs are: children's book

readings, playrooms, education of users, events, reading popularisation activities, meeting the users' informational needs etc. Occasionally are held: literary gatherings, quizzes competitions, theatrical programs, film screenings, educations on EU programs, exhibitions etc.

Funding of mobile library services

The funding of mobile library services is unevenly distributed. Republic of Croatia Ministry of Culture is co-funding annual acquisition of library materials. Financial resources for employees' salaries, material and other expenses are settled by libraries via negotiations and contracting with municipalities and cities, as well as counties who are the predominant sponsors in a growing number of locations. The total funding for the mobile library services in the Republic of Croatia in 2014 was about 6.000.000,00 HRK.

Instead of a conclusion

In early 2014 two mobile library services (in Zadar and Karlovac) have managed to expand their activities by obtaining additional vehicles. The Karlovac City Library „Ivan Goran Kovačić“ obtained a bibliovan by using the financial resources of an IPA Project of cross-border cooperation between Croatian and Bosnia and Herzegovina named MOBILLL (Mobil library service for life long learning in rural communities of Karlovac County and Una Sana Canton). This is the second vehicle of Karlovac mobile library service. City Library „Ivan Goran Kovačić“ (Republic of Croatia) was the leading partner in the project and Public Institution Cantonal and University Library Bihać (Bosnia and Herzegovina) was a partner of the Project.

Both libraries procured bibliovans through the Project and the official start of the mobile libraries operation was celebrated at the border crossing Ličko Petrovo Selo–Izačić, on the January 20th, 2014. City library Zadar has in 2014 obtained a bibliobus from sister library in Germany. This is the second vehicle in Zadar's mobile library service, which frequents 24 settlements in Zadar's littoral and the islands of Ugljan, Pašman, Dugi otok and Iž. It has a total number of 27 stops. This *Bibliobus on the islands* started its activity on March 2nd, 2014.

In all existing services, with the exception of Zagreb, there is a growing need for the employment of additional personnel, that would enable work in two shifts. With the smallest possible expense in this manner it would

be possible to double the work of existing vehicles and also lengthen the stopping time at the most frequently visited mobile library stops. All existing mobile library services have a need for more stable financing. The current legislations are not taking into consideration the territorial characteristics and regional character of the services offered by mobile libraries, that is, they do not regulate in sufficient measure the county's obligations in financing such services. Therefore, there is a great need for the expansion of the legislation regarding the financing of mobile libraries. The final goal is to achieve the cooperation between local and regional community and the relevant government Ministry in the financing of mobile libraries.

One of the most relevant goals of the Croatian Library Association and Mobile Library Commission is to support the formation of mobile library services in those counties that presently lack such services, as well as to support the advancement of existing services, in cooperation with Croatian Institute for Librarianship of the National and University Library in Zagreb, Republic of Croatia Ministry of Culture and all the other relevant institutions that can contribute to the development of Croatian mobile libraries.

Iva Pezer
President of the Commission
Mobile Library Commission of the Croatian Library Association

HORVÁTORSZÁG – KAPRONCA-KÖRÖS MEGYE

MOZGÓKÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁS KAPRONCA-KÖRÖS MEGYÉBEN

Kapronca-Kőrös megye mozgókönyvtári szolgáltató hálózata

Az 1772 km² összterülettel rendelkező Kapronca-Kőrös megye Horvátország északi területén fekszik, Magyarország határa mentén, a Dráva egy szakaszán osztozva. A megyének 115 582 lakosa van, ezeknek fele három városban él: Kapronca megyeközpontban (30 000), Kőrösön (20 000) és Gyurgyevácban (8000). A népesség fele 22 olyan községben él, ahol a lakosság lélekszáma 3000-nél alacsonyabb.

A gazdaság fő ágazatai: a mezőgazdaság, az élelmiszeripar, valamint a fellendülőben levő turizmus. Utóbbinak kedvez a gyönyörű, gondozott természeti környezet és biodiverzitás, a gazdag kultúra, a történelmi örökség és a népszokások, különös tekintettel a gasztronómiára.

A megyében öt közkönyvtár működik: három közülük városi könyvtár (Kaproncában, Kőrösön és Gyurgyevácban), a másik kettő községi könyvtár Virjében és Gornja Rijekában. A mozgókönyvtári szolgáltatás a megyei könyvtárhálózat fontos része: a 22 községi jogú város közül 20 könyvtári ellátását biztosítják a mozgókönyvtárak.

A mozgókönyvtári szolgáltatások a kaproncai és kőrösi könyvtárak keretén belül működnek. A Fran Galović Közkönyvtár mozgókönyvtári szolgáltatása Kaproncában 1979-ben indult, 17 községben 48 megállóval rendelkezik. A Franjo Marković Közkönyvtár kőrösi mozgókönyvtári szolgáltatását 2009-ben alapította meg 34 megállóval 3 községben. 2014 végére a két szolgáltatás együttesen 82 megállóval állt 3646 olvasó rendelkezésére.

Kapronca-Kőrös Horvátország első és egyetlen olyan megyéje, ahol két mozgókönyvtár megszervezésére került sor két különböző városban. Más horvát megyékben, melyek ugyancsak két mozgókönyvtárral rendelkeznek (Zágráb, Rijeka, Zadar), mindkét jármű ugyanannak a mozgókönyvtári szolgáltatásnak a tulajdonában van. Az, hogy Kapronca-Kőrös megyének két külön mozgókönyvtára van, ország speciális hegyvidéki viszonyaival magyarázható, mivel csak kisebb jármű számára megközelíthető.

A megye számos részén a községek alacsony népessége, az önkormányzatok szerény költségvetése és a rossz közlekedési viszonyok miatt nincsenek meg a feltételek egy állandó közkönyvtár létrehozásához. A mozgókönyvtári szolgáltatás megteremtése kiváló mód a könyvtári szolgáltatások iránti igények kielégítésére, és nagyon sikeres is, figyelembe véve, hogy 15 évvel ezelőtt a fél megye lakosságának nem állt rendelkezésre könyvtári szolgáltatás, 2015-ben viszont az egész megye 100%-a, vagyis valamennyi község használhatja a könyvtárat.

A két mozgókönyvtári szolgáltatás költsége évi 600 000 kuna (80 000 euró). Mindkét szolgáltatás társfinanszírozója a regionális önkormányzat, mely az összes költség 50-60%-át biztosítja. A mozgókönyvtári szolgáltatást használó valamennyi község kiveszi részét a finanszírozásból. A község számára az éves költség mintegy 7 000 kuna (vagy kevesebb, mint 1000 euró). Azok a községek, ahol több a megálló, többet fizetnek, hacsak alacsony költségvetésük nem indokolja ennek elmaradását, mely esetben további engedélyt kapnak. Összehasonlításképpen: egy községi könyvtár létrehozásának költsége elérheti akár az 1 000 000 kuna (130 000 euró) összeget, ehhez jön még az éves fenntartás költsége, ami minimum 200 000 kuna (26 000 euró). A Horvát Kulturális Minisztérium is részt vesz a mozgókönyvtárak társfinanszírozásában és a fenntartók is hozzájárulnak a költségekhez.

Kapronca-Körös megyében további új mozgókönyvtári megállókra van szükség, de ez csak új alkalmazottak felvételével valósulhatna meg. Gyurgyevácban, ami a megye harmadik legnagyobb városa, is szükség lenne mozgókönyvtári szolgáltatásra. Megoldandó feladat lesz a meglévő járművek cseréje, ezzel kapcsolatban bízunk az uniós támogatásokban.

A Fran Galović Közkönyvtár kaproncai mozgókönyvtári szolgáltatása

A Fran Galović Közkönyvtár kaproncai mozgókönyvtári szolgáltatását 1979-ben kezdte meg. 2014 jubileumi év volt, a szolgáltatás 35. és a második mozgókönyvtári jármű indulásának 10. évfordulóját ünnepeltük.

A könyvtárbusz Iveco alvázra épült. A busz mintegy 3000 darab könyvet szállít. A megfelelő parkoló hiánya miatt 2012 végéig a szabadban parkolt, 2013 óta már saját garázzsal rendelkezik.

A mozgókönyvtári szolgáltatásnak saját könyvtári állománya van, mely összesen 19 000 kötetből és audiovizuális anyagokból áll. A Fran Galović Közkönyvtár kaproncai épületének szűkös befogadóképessége miatt a moz-

gókönyvtári jármű könyvtári gyűjteményét egy raktárban tárolják, ami a város központjától öt kilométerre fekvő hajdani katonai szálláshely része, közel a jármű garázsához.

A mozgókönyvtári szolgáltatásnak két alkalmazottja van. 2014 ősze nagy személyzeti változásokat hozott: a legendás mozgókönyvtári személyzet, Mladen Tudić könyvtáros és Ivo Trepotec sofőr nyugdíjba ment 35 év munka után. A mozgókönyvtárat Ana Škvarić, könyvtáros és Siniša Lukač, biztos kezében hagyták.

A mozgókönyvtár összesen 48 megállóhelyet érint a megye 17 községében. A személyzet egy műszakban dolgozik délelőtt 7-től délután 3-ig. A mozgókönyvtár kéthetente látogat el ugyanarra a megállóhelyre. Kéthetente egyszer a könyvtári személyzetnek szabadnapja van, és hetente két rövid szünetet állományrendezésre és az előjegyzett könyvek összegyűjtésére használnak.

2014-ben több mint 2300 olvasó iratkozott be újra vagy lett először könyvtári tag. A mozgókönyvtárat legnagyobb százalékban az általános iskolások, óvodások, gimnazisták és felnőttek használják. A mozgókönyvtár elsősorban hagyományos könyvtári szolgáltatást nyújt gyerekeknek és felnőtteknek, de a könyveken kívül az olvasók kölcsönözhetnek audiovizuális anyagokat is. Az olvasók 2014-ben körülbelül 26 000 darab könyvet, kb. 1200 audiovizuális anyagot kölcsönöztek és a könyvtárbuszba több mint 15 000-szer tértek be.

2015 végéig a mozgókönyvtár új szolgáltatások bevezetésére készül (folyóiratok kihelyezése, mobilinternet mind a személyzet, mind az olvasók számára).

2014 végén a mozgókönyvtári szolgáltatás új programokat indított. Az *olvasás és szocializáció a könyvtárbuszban* című projekt óvodások és általános iskolai alsósok számára indult azzal a céllal, hogy bevezessük a gyermekeket a mozgókönyvtári szolgáltatásba, olvasásra ösztönözzük őket, illetve arra, hogy kora gyermekkoruktól helyes olvasási szokásaik alakuljanak ki. A programok megtartására a mozgókönyvtárban kerül sor, ahol a könyvtáros, Ana Škvarić meséket olvas fel, és különböző témákat vitat meg a gyermekekkel. A *könyvtárbusz vendégekkel* érkezik elnevezésű rendezvényt az általános iskolák együttműködésével tervezik meg, melynek során a mozgókönyvtári szolgáltatás irodalmi találkozókat, színházi előadásokat szervez az általános iskolai tanulók számára. A harmadik, *Lépésről lépésre* című programot a Roma Egyesület közreműködésével valósítják meg azzal a céllal, hogy bemutassák a megye roma lakosainak a könyvtári szolgálta-

tásokat, így a megye roma településeit, Zlebicet és Stiskát is beillesztették a menetrendbe. E program beindításával Kapronca mozgókönyvtári szolgáltatása csatlakozott az *International Romani Early Years Network* elnevezésű kampány támogatásához.

Ljiljana Vugrinec
könyvtári szaktanácsadó, a Megyei Fejlesztési Osztály vezetője

Ana Škvarić
könyvtáros, a Mozcókönyvtári Szolgáltatás vezetője
Kaproncai Fran Galović Közkönyvtár
Zrinski trg 6, 48000, Kapronca

REPUBLIC OF CROATIA KOPRIVNICA-KRIZEVCI COUNTY

MOBILE LIBRARY SERVICE IN KOPRIVNICA-KRIZEVCI COUNTY

Koprivnica-Krizevci County Mobile Library Service Network

Koprivnica-Krizevci County with total area of 1,772 km² is situated in northern part of Croatia, along the border with Republic of Hungary with which it shares part of the river Drava. County has 115,582 inhabitants, half of which live in three cities: county centre Koprivnica (30,000), Krizevci (20,000) and Djurdjevac (8,000). Half of the population is rural population living in 22 municipalities, most of which have less than 3,000 inhabitants.

The main branch of economy is agriculture and food industry with the increasing development of tourism. This is favored by beautiful and well-preserved nature and biodiversity, rich culture, historical heritage and folk customs, especially traditional dishes. County is also known for its promotion of cycling.

Five public libraries operate in Koprivnica-Krizevci County: three of them are city libraries in Koprivnica, Krizevci and Djurdjevac and the remaining two are municipal libraries in Virje and Gornja Rijeka. Bookmobile service is very important part of county library network – of the total 22 municipalities, 20 municipalities library services are covered by mobile libraries. Bookmobile services operate within libraries in Koprivnica and Krizevci. Public library „Fran Galović” Koprivnica Bookmobile service was founded in 1979 and has 48 stops in 17 municipalities. Public library „Franjo Markovic” Krizevci Bookmobile service was founded in 2009 and has 34 stops in 3 municipalities. By the end of 2014 both services had a total of 82 stops and 3,646 users.

Koprivnica-Krizevci County is the first and only county in Croatia where there are two bookmobile services organized in two different cities. In other Croatian counties which also have two bookmobiles (Zagreb, Rijeka, Zadar), both vehicles are part of the same Bookmobile service. Main reason for the establishment of two separate bookmobile services in Koprivnica-Krizevci County are the specific needs of mountainous part of the county that is available only to a smaller, van type vehicle.

For reasons like small population in villages and settlements, modest municipal budgets and poor transport connections, there are no conditions for the establishment of stationary public libraries in many parts of Koprivnica-Krizevci County. Bearing that in mind, establishing bookmobile service is a great way to cover most of the county needs for library service and very succesful one considering that 15 years ago half of the Koprivnica-Krizevci County didn't have library service, and in 2015 the county is 100% covered – inhabitants of all the municipalities have the ability to use the library.

The costs of both bookmobile services amount to about 600,000 kn (80,000) per year. Both services are co-financed by regional government in the amount of 50-60% of total costs. All the municipalities that use the bookmobile service also participate in co-financing. The annual cost for the municipality is around 7,000 kn (or less than 1,000). Municipalities with more stops pay more, unless their budget is too small in which case they are granted an additional discount. In comparison, the establishment of municipal library could cost up to 1,000,00 kn (130,000) with annual maintenance cost of minimal 200,000 kn (26,000). Croatian Ministry of Culture also participates in co-financing of mobile libraries by providing funds for library acquisitions. Funds are also provided by library founders.

There are still needs to introduce new bookmobile service stops in Koprivnica-Krizevci County, but that can't be achieved with current bookmobile services work hours – further development requires additional employees. There is also a possibility of establishing a new bookmobile service in Djurdjevac, third largest city in Koprivnica-Krizevci County. The big challenge will be replacing existing bookmobiles with new vehicles and in that respect we have high hopes for European union funds!

Public Library „Fran Galović“ Koprivnica Bookmobile Service

Public Library „Fran Galović“ Koprivnica Bookmobile service was founded in 1979. Last year was a Jubilee year – 35th anniversary of service and the 10th anniversary of second bookmobile fieldwork was marked in 2014.

Koprivnica's bookmobile vehicle was built on Iveco chassis and contains about 3,000 volumes of books. Due to lack of adequate parking space, Koprivnica's bookmobile was parked in the open by the end of 2012. Since the beginning of 2013 bookmobile finally has its own garage.

Public Library „Fran Galović“ Koprivnica Bookmobile service has its own library collection which comprise over 19,000 volumes of books and au-

audiovisual material in total. Due to limited accommodation capacity of Public Library „Fran Galović“ Koprivnica building, Bookmobile service library collection is housed in a depository which is part of former military quarters situated 5 km from city centre and near the vehicle's garage.

Bookmobile service employs two crew members. The fall of 2014 was marked by great personnel changes – legendary bookmobile crew, librarian Mladen Tudic and driver Ivan Trepotec were retired in October 2014 after 35 years of work in Koprivnica's bookmobile, and they left the bookmobile in the safe hands of librarian Ana Skvaric and driver Sinisa Lukac.

Koprivnica's bookmobile visits a total of 48 stops in 17 municipalities of Koprivnica-Krizevci County and Koprivnica. Crew members work hours were assigned to one, morning shift (7:00 am to 3:00 pm) and bookmobile visits its stops in two-week intervals. Once in two weeks time library crew has a free field day, and two short breaks once a week are used to replace books from storage to vehicle and vice versa and to collect reserved books from the bookmobile depository.

In 2014 more than 2,300 users renewed their membership or became the first time members. The largest percentage of Koprivnica's Bookmobile service users are primary school students followed by preschoolers, high school students, and adults. These users borrowed around 26,000 books, more than 1,200 units of audiovisual material, and Bookmobile service recorded more than 15,000 visits in 2014.

Koprivnica's bookmobile primarily offers traditional lending service for children and adults and except books users can borrow audiovisual material (DVDs, CDs). Bookmobile service is also preparing the introduction of new services (magazines for bookmobile users and mobile internet for both crew and users) which will be ready by the end of 2015.

At the end of 2014 Bookmobile service started working on new programs. „Reading and socializing in Bookmobile“ is designed for preschool and younger primary school students, and was launched with the aim to introduce children to mobile library and encourage reading and creation of reading habits from an early age. Programs are conducted in Koprivnica's bookmobile, with its librarian Ana Skvaric reading children stories and discussing different themes with children. „Bookmobile arrives with Guests...“ is conducted in cooperation with primary schools, with Bookmobile service organizing literary meetings and/or theater performances for primary school students in their schools. The third program is organized in collaboration with the Association of Roma „Step by step“ to introduce library services

to Roma people in Koprivnica-Krizevci County and to encourage early reading in Roma families. Program was introduced by visiting Roma settlements Zlebic and Stiska in Koprivnica-Krizevci County. By starting this program Koprivnica's Bookmobile service supported „International Romani Early Years Network Campaign“.

Ljiljana Vugrinec

Library Consultant, Head of County Development Department

Ana Skvaric

Librarian, Head of Bookmobile Service

Public Library „Fran Galović“ Koprivnica

Zrinski trg 6, 48000 Koprivnica

HORVÁTORSZÁG – RIJEKA

A MOZGÓKÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁS FENNTARTÁSA ELŐTT ÁLLÓ KIHÍVÁSOK – ÚJ MOZGÓKÖNYVTÁRI JÁRMŰÉRT FOLYTATOTT ADOMÁNYGYŰJTŐ KAMPÁNY A RIJEKAI VÁROSI KÖNYVTÁRBAN

A hajdani Jugoszláviában a Rijekai Városi Könyvtárból 1969. június 9-én indították el az első könyvtárbuszt, ezzel vette kezdetét a negyvenöt éves mozgókönyvtári szolgáltatás története. Természetesen léteztek a mozgókönyvtári szolgáltatások egyéb formái is Horvátország más régióiban, azonban az első könyvtárbusz indítása fontos esemény volt a könyvtári közösség számára, mivel azt jelentette, hogy a jugoszláv könyvtárak már lépést tartanak a könyvtári szolgáltatások európai irányzataival.

Az első könyvtárbusz nem új jármű volt, hanem egy régi mobil könyvesbolt, mindazonáltal jól bevált az új könyvtári szolgáltatás elindításában. Akkoriban a rijekai önkormányzat a mainál sokkal nagyobb területre terjedt ki, magában foglalt több kisvárost és falut is. A távoli lakott helyekre látogató könyvtárbuszt a könyvtári szolgáltatás legköltséghatékonyabb módjának tekintették. A mozgókönyvtár elsősorban a délutáni órákban közlekedett. Az első tíz évben több mint 80 szolgáltatóhelyen állt meg a kéthetes útvonalon, több mint 1200 felhasználót szolgált ki, és csaknem évi 40 000 könyvet kölcsönzött. A falvak mellett a könyvtárbusz gyárakban és vállalatoknál is szolgált, melyekből jó néhány működött Rijekában és a környező régióban.

Kezdetől fogva számos kihívás állt a szolgáltatás fenntartása előtt: nehéz volt a régi járművet karbantartani, mivel állandó alkatrészcsere volt szükség, ezért új járművek beszerzésére került sor 1972-ben, 1980-ban, és legutóbb 1990-ben. Problémát okozott az is, hogy a szomszédos községek hol hozzájárultak a szolgáltatáshoz, hol pedig kiléptek belőle, ezáltal gyakori útvonal-változtatásokra került sor.

1993-ban Horvátországban közigazgatási változás lépett életbe, és sok kisváros és falu, mely korábban a rijekai önkormányzat része volt, önálló önkormányzattá alakult, így Rijeka városa területének nagy részét elveszítette. Mivel az új önkormányzatok nem akarták kivenni részüket a mozgókönyvtár üzemeltetésének költségeiből, a szolgáltatás hatóköre lezsugorodott, és nem terjedt a város határain túl. Ugyanakkor Rijeka számos városrészében nem

volt könyvtári ellátás, így délelőttönként iskoláknál, óvodáknál, idősek otthonánál és a város más részein állt meg a könyvtárbusz, az új célcsoport pedig a gyermekek, a munkanélküliek és az idősek lettek.

A mozgókönyvtári szolgáltatások fejlesztésének további ösztönzője a Kulturális Minisztérium 2002. évi stratégiai döntése volt, mely Horvátországban a mozgókönyvtárak megújítását tűzte ki célul. 2004-ben a minisztérium és a Tengermellék-Hegyvidék megyei hatóságok pénzügyi támogatásával a Rijekai Városi Könyvtár egy vadonatúj könyvtárbuszt indított, amely a város határain túl, a megye területén szolgáltatott. Ez a terület magába foglalja a hegyvidéki távoli, elszigetelt helyeket, ahol nincsenek más kulturális lehetőségek.

Mindkét könyvtárbusz – a városi és a megyei is – teljes kapacitással üzemel. Jelenleg négy alkalmazott dolgozik rajtuk, akik mindegyike gépkocsivezető és hivatásos könyvtáros is egyben – két egyetemi mesterszakos végzettségű könyvtáros és két könyvtári asszisztens. A megyei könyvtárbusz úti programja 43 megálló 12 községben, főként hegyvidéki régióban, de egy szigeti település is szerepel az útvonalon.

Habár a költségvetési keret felét a megyei hatóságok biztosítják, a másik fele az útitervben szereplő önkormányzatokra hárul, ami a szolgáltatás folytatásának legfőbb veszélye. A könyvtárnak minden évben 12 önkormányzatnál kell pályáznia anyagi támogatásért. A gazdasági válság, a társadalmi elszegényedés és az önkormányzatoknál végbement változások következtében fennáll az a veszély, hogy néhányan közülük nem tudják támogatni a szolgáltatást. 2015-ben három önkormányzat írta alá a szerződést, és jelenleg próbálunk megfelelő megoldást találni a helyzetre, hiszen a folyamatos szolgáltatás biztosításának kellene elsőbbséget élvezni.

A városi könyvtárbusz-szolgáltatás fenntartásának fő veszélyét maga a jármű jelenti. A jelenleg használt járművet 1989-ben gyártották, és 1990 óta üzemel. Meglehetősen rossz állapotban van, nehézségekbe ütközik a javításához szükséges alkatrészek beszerzése, akárcsak az egyre forgalmasabb városi utakon történő manőverezés. A könyvtár három éve próbál megfelelő pénzügyi forrást találni az új jármű beszerzésére. Targyaltunk szaktanácsadókkal az Európa Unió pénzügyi támogatásról, pályáztunk a Kulturális Minisztériumnál, fordultunk alapítónkhoz, Rijeka városához – eredménytelenül. Úgy határoztunk, hogy minden alternatívát kipróbálunk a szolgáltatás működtetése érdekében, az immár 45 éve működő rijekai könyvtárbusz-szolgáltatás megszüntetése szóba sem jött.

Miért is ragaszkodunk a városi könyvtárbusz életben tartásához ennyire? Kinek van szüksége könyvtárbuszra a 21. században? Jó néhány hasonló

kérdés felvetődött. Vannak emberek, akiknek szükségük van mozgókönyvtári szolgáltatásokra: gyermekek, óvodai nevelők és tanárok, idősek, munkanélküliek, a gyermekükkel otthon maradó édesanyák, olyanok, akik nem akarnak minden nap a városközpontba járni. Komoly probléma a Rijekai Városi Könyvtár nem megfelelő infrastruktúrája: a központi könyvtári részlegek különböző helyszíneken vannak szerteszét, kicsi és alkalmatlan terekkel, a fiókkönyvtárak hálózata nagyon szerény, az elmúlt években nem történt fejlődés. A mozgókönyvtári szolgáltatás elvesztése tehát tovább rontaná a könyvtári szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Ebbe nem szerettünk volna beletörődni. Nemcsak új járművet akartunk beszerezni, hanem újradefiniálni a meglévő szolgáltatást, új útitervet szervezni, meghosszabbítani a nyitvatartási időt, internetpontot felkínálni stb.

Nem volt más választásunk, megpróbáltuk saját magunk előteremteni a szükséges pénzt az új buszra. Tervbe vettük, hogy a könyvtár saját bevételeit a könyvtárbusz-projektbe fektetjük be, de ez nem volt elegendő. Ezért úgy döntöttünk, hogy a nyilvánossághoz – magánszemélyekhez és üzleti vállalkozásokhoz – fordulunk, és adománygyűjtési kampányba kezdünk. Ez kockázatos döntés volt, mivel nem rendelkezünk semmiféle tapasztalattal e téren (bár kapcsolatban álltunk néhány szponzorral), és az adományozási kultúra Horvátországban általában véve alacsony szintű, különösen ami a kulturális ágazatot illeti. Az adományozás és a szponzori támogatás könyvnyelven irányul a sportok és a humanitárius segítségnyújtás területe, mint a kultúra felé; ebben az ágazatban csak az országos jelentőségű projektek és intézmények, illetve a magaskultúra remélhetik, hogy jelentős adományokhoz juthatnak.

Megfelelő képzést, tanácsokat és támogatást az USA vezető művészetmenedzselési intézetétől, a DeVos Főiskolától kaptunk, a horvát kulturális szervezetek részére a Kulturális Minisztérium által biztosított *Nemzeti Művészetmenedzselési Intenzív Program* keretén belül. A könyvtári csoport itt szerzett ismereteket az intézményi marketingről, az adománygyűjtési kampányok megtervezéséről, arról, hogyan kell egyéni, illetve vállalati adományozókhoz folyamodni, és rávenni őket arra, váljanak a „család” tagjaivá, azaz az adott intézmény támogatóivá, s hogy milyen előnyöket kell viszonzásként felajánlani számukra. Tanulmányi előrehaladásunkat a főiskola egy konzulense és igazgatója folyamatosan figyelemmel kísérte, és értékes javaslatoknak megfelelően változtattunk ötleteinken.

A tervezési szakasz több hónapig tartott. Közösségi eseményeket gondoltunk ki, kapcsolatot kezdtünk építeni különböző típusú vállalatokkal,

társaságokkal vagy kreatív irodákkal. Önkénteseket kerestünk, több mint 50 adományt kérő levelet postáztunk ki. Kaptunk támogatást óvodáktól, melyek gyermekek által készített rajzokat és alkotásokat adományoztak, a kiadók könyvadományokkal reagáltak, és a kreatív iparágakban működő kisvállalkozások idejükkal, ötleteikkel és munkájukkal támogattak bennünket, emellett honlapot, tervet közösségi hálókon való kommunikációhoz és számos promóciós anyagot készítettek az adománygyűjtő kampányhoz.

A kampány nyilvános beindítására 2014. szeptember 8-án került sor a városközpontban, sajtókonferenciával, háromnapos kihelyezett könyvtári standdal és utcai tevékenységekkel párosulva. A sajtókonferencián adományozóink, szponzoraink és támogatóink elmagyarázták a sajtó képviselőinek, hogy miért döntöttek az új könyvtárbusz-projekt támogatása mellett. Az eseményt jó sajtóvisszhang kísérte, az állampolgárok érdeklődésének és támogatásának jele a bőkezű pénzádomány volt. A háromnapos eseményt követően a könyvtári részlegeknél, a fiókkönyvtáraknál és az interneten keresztül további adományokat kaptunk.

Az egyik könyvtári önkéntes történetet írt egy beteg könyvtárbuszról, amit felolvastak az óvodásoknak. Emellett több közösségi esemény is megvalósult: a helyi művészegyesület festményeket adományozott nekünk, így művészeti árverést rendeztünk egy hajó-hotelben, a bábszínház a kampány céljára a *Doktor Dolittle* című előadást mutatta be, a helyi szerzők szabadtéri könyvárúsítást szerveztek, és a befolyt összeggel járultak hozzá a kampányhoz, de jelen voltunk kézműves vásárokon is.

A kampány az év végéig volt aktív, bár a legtöbb közösségi tevékenység az első két hónapban zajlott, szeptembertől novemberig. 2015-ben is kaptunk civil adományokat.

Mik voltak az adománygyűjtési kampány eredményei? A kívánt pénzeszeget nem sikerült előteremteni. A célkitűzésünk túl magas volt, lehetetlenség elérni Horvátország jelenlegi helyzetében. Fél millió kunát tűztünk ki célul (kicsit több mint 65 000 euro) és ennek 10%-át sikerült előteremteni. A kampányba kb. 650 eurót fektettünk be. Teljesíthettünk volna jobban is? Valószínűleg igen, ha magába a kampányba több pénzt fektetünk be, a munkatársak közül ketten munkaidejüket kizárólag a kampánynak szentelik, és támogatást kapunk a várostól, mint alapítónktól. Láttuk, milyen arányban támogatják az emberek a könyvtárat, éreztük, hogy valóban szükség van rá, és tudtuk, hogy bármi módon, de meg kell valósítanunk a projektet. Ezért úgy döntöttünk, hogy saját befolyt bevételeinket újra a projektbe fektetjük. Év végén egy új jármű beszerzésére írtunk ki pályázatot, és 2015. április vé-

gére egy másik kiírását is tervbe vettük a jármű felújítására és felszerelésére. Reményeink szerint a projekt 2015 második felére megvalósul.

Mindezt összegezve értékes tapasztalatokra tettünk szert, ismereteket szereztünk az adománygyűjtésről, arról, hogy milyen fontos hosszú távú kapcsolatokat ápolni a közösséggel, és megtudtuk, mennyire vagyunk erősek, és mennyire támogatnak minket az emberek.

Az évek óta tartó pénzügyi korlátozások arra kényszerítették az államilag finanszírozott intézményeket, hogy komolyan fontolóra vegyék bevételi forrásaik diverzifikálását. Ez nehéz feladat: időre, jó kapcsolatokra, odaadó munkatársakra, jó intézményi marketingre van szükség a megvalósításához, legyen az pályázat benyújtása különféle tenderekre, Európai Uniós pénzekre, folyamodás szponzorálásért és adományokért, kereskedelmi tevékenység folytatása vagy adománygyűjtő kampányok előkészítése. Még nem találkoztam senkivel sem, aki szívesen csinálná ezt, de feltételezem, mindenki tudatában van annak, hogy nekünk, a kultúra területén működő intézményeknek ez kötelességünk.

A finanszírozási források sokfélesége nagyszerű esély az intézmények számára, ugyanakkor veszélyekkel is jár. Az alapítók gyakran tartózkodnak az olyan intézmények finanszírozásától, melyek megállnak saját lábukon és jelentős bevételt generálnak vagy szereznek (habár törvényi kötelessége az alapítóknak intézményeik finanszírozása), valamint az intézményeket nem jutalmazták teljesítményükért, és nem is tartják őket felelősnek pénzügypolitikájukért. Az állami intézmények bevételi forrásainak diverzifikálása fontos, de óvatosan és megfontoltan kell eljárni. A bevétel diverzifikálásának pénzügyi stabilizáló faktorként kell funkcionálni, és nem okozhatja a pénzügyi egyensúly felborulását.

Adománygyűjtő kampányunk mottója a következő volt: „*Tegyünk meg mindent a könyvtárbuszért!*” Így is lett: a könyvtár, a lakosok, a vállalatok, a művészek és a gyermekek, mi valamennyien tettünk valamit az ügy érdekében, és most egy lépéssel előrébb járunk.

Irodalom:

Crnjar, Ljiljana (2011). Cetrdeset godina rada bibliobusne sluzbe Gradske knjižnice Rijeka. Vjesnik bibliotekara Hrvatske 54, 1/2, 193–206.

Gorana Tuškan Mihočić
igazgató
Rijekai Városi könyvtár

REPUBLIC OF CROATIA – RIJEKA

CHALLENGES IN SUSTAINING A MOBILE LIBRARY SERVICE – A FUNDRAISING CAMPAIGN FOR A NEW MOBILE LIBRARY VEHICLE IN RIJEKA CITY LIBRARY

On June 9, 1969, the first bibliobus in ex-Yugoslavia was launched from Rijeka City Library, starting 45-years history of mobile library service in Rijeka. Of course, there were other forms of mobile library services earlier in other parts of Croatia, but the first bibliobus was a major event in library community, meaning that Yugoslavian libraries were catching up with European trends in library services.

The first bibliobus wasn't a brand new vehicle, but an old mobile bookshop. Nevertheless, it served well to start a new library service.

Back then the municipality of Rijeka covered much larger area than today, including several small towns and many villages. Bibliobus was seen as the most cost-effective way to provide library service with professional staff to distant populated places. The Bibliobus was driving mainly in the afternoon hours, and in course of several years it had more than 80 regular stops in two-week itinerary, serving more than 1,200 patrons and borrowing almost 40,000 books per year by the end of its first decade of operation. Along with villages, the Bibliobus started providing library service in factories and companies, which back then were many in Rijeka and the surrounding area.

Challenges to sustain the service were many from the very beginning – it was difficult to maintain the old vehicle and it needed constant repairs, so new vehicles were acquired in 1972, 1980 and the last one in 1990. Also, neighbouring municipalities were getting on and off their participation in the service, causing frequent itinerary changes.

In 1993, Croatia got a new municipality plan and many small towns and villages that were part of the municipality of Rijeka were now made separate municipalities, and the City of Rijeka lost much of its area. As new municipalities didn't want to participate in costs of the mobile library, its area was getting much smaller, not going out of borders of Rijeka. However, there were many parts of the city of Rijeka itself that were lacking library branches, so the Bibliobus stepped in, providing service in the mornings

to schools, kindergartens, the home for the elderly and on other stops in different parts of the city, with children, unemployed and the elderly being new target user groups.

Another incentive in the development of mobile library services came with strategic decision of the Ministry of culture in 2002 to renew mobile libraries in Croatia. In 2004 with financial support from the Ministry and Primorsko-goranska county authorities, Rijeka City Library launched a brand new bibliobus, serving the county area, outside the city borders. The area includes often distant, isolated places in mountainous regions, with no other cultural services to offer to the citizens.

Both bibliobuses – the City bibliobus and the County bibliobus have been in full operation until present day. Currently they employ four people, who are all both drivers and professional library staff – 2 MA librarians with university education and 2 library assistants. The County bibliobus' itinerary includes 43 stops in 12 municipalities, mostly in mountainous region, with one island municipality in itinerary.

Although half of the yearly budget is provided by the county authorities, the other half has to be provided by the municipalities in the itinerary, which presents the main threat to continuing the service. The Library has to compete for funding every year in 12 municipalities. Due to economic crisis, poor society, political changes in those municipalities, there is a threat every year that some of them wouldn't support the service. In 2015, three municipalities refused to sign the contract and at the moment we are trying to find the appropriate solution for the situation. Securing continuous service should be the priority.

The main threat to sustaining the City bibliobus is the vehicle. The present vehicle was made in 1989, it has been in operation in Rijeka since 1990. It is in quite bad shape, it is difficult to get spare parts for repairs, it is difficult to manouver in more and more busy city streets and it definitely needed a replacement. For three years the Library has been trying to find appropriate funding for purchasing a new vehicle. We were talking to consultants on EU funding, applying to Ministry of culture funding lines, talking to our founder, the City of Rijeka – with no result. We decided that we will try every option available to keep the service running, putting an ending to 45-years of bibliobus service in Rijeka was simply not an option.

Why are we so keen on keeping the City bibliobus alive? Who needs a bibliobus in the 21st century, isn't it obsolete? (We got quite a few such questions.) Of course there are people who need mobile library services –

children and educators in kindergartens and schools, the elderly, the unemployed, stay-at-home mothers, all those who don't need or want to go to the city center every day. Then, an important issues is inappropriate infrastructure in Rijeka City Library – central library departments are scattered in various locations, in small and inadequate spaces, network of branch libraries is very modest and it wasn't developing but shrinking in the past years, so losing the mobile library service would further reduce the availability of library services. This scenario was something we didn't want to let happen. We didn't want to just purchase a new vehicle, we wanted to redefine the existing service, to organize a new itinerary, to extend working hours, to offer Internet access point etc.

There was one more thing left to do – try to raise the necessary funding ourselves. We planned to invest Library's own earned income into the new bibliobus project, but this wasn't enough. So we decided to have a public fundraising campaign, aiming at both individuals and business corporations. This was a somewhat adventurous decision as we didn't have any experience with public fundraising campaigns (we did have relations with some sponsors) and donating culture in Croatia is generally very low, especially for cultural sector. Donations and sponsorships are more easily directed towards sports and humanitarian assistance than culture. In cultural sector, only projects and institution of national importance and high-end culture can hope for significant donations.

We received a proper education, advice and support from DeVos Institute of Arts Management, a leading USA institution in arts management, within National Arts Management Intensive programme provided by the Ministry of Culture for Croatian organizations in cultural field. This is where the Library team learned a lot about institutional marketing, planning fundraising campaigns, how to approach individual or corporate donors and get them to be a part of the „family”, i.e. supporters of your institution, what kind of benefits to offer in return. Our progress was monitored by a consultant and the director of the Institute, they gave valuable suggestions and we made changes accordingly.

The planning phase took several months. We thought of public events to organize, started establishing contacts with various types of companies, enterprises or small creative offices, asking for all sorts of help. We were looking for volunteers, sent out more than 50 letters asking for donations. We got support from kindergartens, who donated lots of drawings and creations made by children, publishers donated books, and a group of local

small enterprises in creative industries donated their time, ideas and work and created visual identity, a web page, a plan for social networking online and lots of promotion material for the fundraising campaign.

The public launch of the campaign was on September 8, 2014, in the city center, with a press conference and a three-day outdoor Library stand and street activities. At the press conference we got support from our sponsors, donors and supporters – who all explained to the press why they decided to support the new bibliobus project. We got good media coverage, lots of interest and support from the citizens, who gave generous donations in money. After three-day event was over, we continued to receive donations in library departments and branches, as well as via net-banking.

One of Library's volunteers wrote a story about a sick bibliobus and the story was read to kindergarten children. Other public events followed: local artist association donated paintings so we organized an art auction at a hotel (hotel on a boat), the Puppet theatre donated one performance of „Doctor Dolittle” show to the campaign, local authors organized an outdoor book sale and donated income to the campaign, we were present at arts and crafts fair and so on. We got 20 web portals sharing campaign's banners, lots of social networks activity, and lots of media activity. The campaign was active until the end of the year, although most of public activities took place during the first two months – from September to November. We continued to receive donations from citizens in 2015.

What were the results of the fundraising campaign?

- We didn't manage to raise the desired amount of money. Our aim was set too high, it was impossible to reach in present economic situation in Croatia. We were aiming at half-a-million kunas (a bit more than 65,000 euros) and managed to raise 10%. Our financial investment into the campaign was around 650 euros. Could we have done better? Probably, if we invested more money into the campaign itself, if we had two staff members who could dedicate their working hours to the campaign exclusively and if we had public support from the City as our founder.

- We saw the proportions of support the Library got from the citizens, we felt the real need for a mobile library service and we knew that we had to complete the project one way or the other. So we decided to redirect major part of own earned income into the project. At the end of the year, a tender to buy the new vehicle was published, and we plan to publish another tender by the end of April 2015 for vehicle refurbishment and equipment. So, our citizens will have the new City bibliobus driving the streets of Rijeka in late 2015.

- Finally, we learned a lot and gained invaluable experience – we learned about fundraising (it is very complex and time-consuming activity, but worth the effort), about how important it is to maintain long-term relationships in the community, we learned a lot about our own strength and support we have among people.

Financial restrictions over the years forced publicly funded institutions to think intensely about diversifying their sources of income. This is a difficult task – it requires time, good contacts, dedicated staff, good institutional marketing – whether you apply to all sorts of different competitions, EU funding strands, ask for sponsorships and donations, do merchandising activities, prepare fundraising campaigns etc. I have never met anybody who actually likes doing this, but I suppose we are all aware this is something we, as institutions in the field of culture, have to do.

The choice of various funding sources presents a great opportunity for institutions, but also hides some dangers. The founders often refrain from funding institutions that do well on their own and generate or raise substantial income (although there is a legal obligation for founders to fund their institutions), institutions are not rewarded for their achievements or responsible financial policies. It is important to diversify income sources in public institutions, but with care and balance. Income diversification should act as a factor of financial stability, not cause financial disbalance.

The motto of our fundraising campaign was „Let’s push for the Biblio-bus” – and we did – the Library, citizens, companies, artists, children... we all pushed and made a step forward.

References:

Crnjar, Ljiljana (2011). Cetrdeset godina rada bibliobusne sluzbe Gradske knjižnice Rijeka. Vjesnik bibliotekara Hrvatske 54, 1/2, 193–206.

Gorana Tuškan Mihočić
director
Rijeka City Library

HOLLANDIA – ZEELAND

KÖNYVTÁRBUSZ-SZOLGÁLTATÁS HOLLANDIÁBAN

A hollandiai Zeeland tartomány hatalmas víztömeggel körülvett szigetekből áll. Védőgátak, hidak és alagutak biztosítják a kapcsolatot a szigetek között. Mintegy 370 000 ember él a csaknem 1800 km² területen, akiknek többsége 2000 lakosnál kisebb lélekszámú falvakban lakik.

Az utóbbi időben a közszolgáltatások megszűntek, pl. boltok, bankok és postahivatalok. Nemsokára az iskolák, idősothtonok, könyvtárak és vendéglők is bezárhatnak. Számos kistelepülésen a mozgókönyvtár az egyetlen a szolgáltatások közül, ami változatlanul rendelkezésre áll hetente egyszer vagy kétszer. Az embereknek, akik falvakban élnek, komoly problémát jelent, hogy hozzáférjenek olyan szolgáltatásokhoz, amelyek lakhelyükön nem elérhetők. Az úgynevezett *Biblio Service Bus* a legjobb megoldás erre a problémára.

Hogyan? A könyvtári szolgáltatás mellett a Zeeland Könyvtár további kiegészítő szolgáltatásokat is nyújt:

- lehetőséget nyújt postai bélyegek, tömegközlekedési jegyek vásárlására
- készpénzfelvételi lehetőség, bankkártyával történő befizetések
- online információk helyi szervezetekről pl. szociális ellátó intézményekről, tömegközlekedésről, munkavállalásról, oktatásról, kulturális eseményekről, közbiztonságról, és természetesen a könyvtári szolgáltatáshoz szorosan kapcsolódó információkról

Az elmúlt három évben a mozgókönyvtár egyre fontosabb szerepet játszott az idős emberek életében. Hollandiában az idősekről való gondoskodás feladata a központi kormány kezéből átkerül az önkormányzatokhoz. A mozgókönyvtár többször kapott felkérést, hogy terjessze az információt az önkormányzatok új feladatairól pl. városi képviselők is tartanak előadásokat ezekről a témákról a könyvtárbuszokon.

A *Biblio Service Bus*-nak nagy sikere volt. A bankautomatát használó emberek is könyvtári tagok lettek, így az olvasók száma meghaladta a kis falvak lakóinak 20%-át, az idős felhasználók száma megduplázódott, a szolgáltatás ideje hosszabb lett.

A Tartományi Bizottság azt kérte tőlünk, hogy vonjuk be a kis falvak iskoláit is az ellátásba. Ez a *ColumBus* nevű projekt. Számos állami partner

és magánszemély járult hozzá az elképzelés megvalósításához. Az iskolások széleskörű információt kapnak olyan témakörökben, melyekről az iskolában tanulnak. A témákra a tanároktól kapunk javaslatot, emellett különböző kiegészítő információkat is összegyűjtjük, majd ezeket digitális vagy fizikai formában átadjuk az iskoláknak. Emellett az iskolások helyben is használhatják a Microsoft Surface eszközön.

A tudatos digitális médiahasználat fontos kérdés. A gyermekek megtanulhatják, hogyan használják a digitális információt megbízható módon. Hollandiában kidolgozták A könyvtár az iskolában nevű projektet, melynek célja könyvtárak létrehozása az iskolaépületeken belül. Különböző foglalkozásokkal próbálják ösztönözni az olvasási kedvet, így megfigyelhető, miként fejlődnek a gyermekek olvasási készségei. A tudományos kutatások is igazolják ezt a módszert, melynek mobil változata a *ColumBus*, ami támogatja a projektet azzal, hogy egy oktatási szakembert, továbbá új olvasnivalókat, és különféle rövid távú tevékenységeket biztosít. Szerződéses kapcsolatban állunk olyan szervezetekkel, mint például a regionális oktatási központ, környezetvédelmi központok, kulturális oktató szervezetek, múzeumok, regionális archívumok, a zeneiskola, a rendőrség, az atomerőmű, a lakásügyi hivatalok, a vízművek, és gyermekgondozó intézetek.

A kapcsolatok természete eltérő lehet: néhány szervezet aktívan veszi ki részét a tényleges programfejlesztésből, míg mások a busz gyártásához nyújtottak pénzügyi támogatást. A buszprogramot a tanárokkal együttműködve dolgoztuk ki, a szervezetekkel pedig szerződést kötöttünk.

Milyen lehetőségeket tartogat ez a projekt?

1. a mobil szolgáltatás tulajdonképpen egy egész könyvtárat helyettesít; a helyi szociális elvárásoknak a kormányzat igényeivel összhangban tesz eleget;

2. alkalmat ad a helyi lakosoknak arra, hogy teljes értékű állampolgárok-ká váljanak, egy olyan helyzetben, ami földrajzilag nem kedvező;

3. a mozgókönyvtár társadalmi hatókörét kibővíti, hidat építve a társadalom olyan rétegeihez, melyek máskülönben sosem nem lennének kartávol-ságnyira egy könyvtártól sem;

4. az emberek új csoportjait látja szívesen különféle társadalmi rétegekből;

5. különböző pénzalapok megszerzése kereskedelmi környezetből is;

6. együttműködés a társadalmi jólét új lehetőségeinek érdekében, jó ki-látások további fejlődésre;

7. esély egy harmadik partner számára, hogy képzett és kvalifikált könyv-tári személyzet közvetítésével nyújtson szolgáltatást;

8. nagyobb nyilvánosságot biztosít a mobil szolgáltatásoknak;
9. új lehetőségek életre hívása a vidéki kisiskolák számára, melyek nincsenek megfelelőképpen felszerelve az oktatás, a tudás és az információáramlás új kihívásainak szempontjából.

A mozgókönyvtári szolgáltatások megvalósítása új távlatokat nyithat a szociálisan hátrányos helyzetű emberek számára, a hozzáférés és szolgáltatás biztosításával.

Földrajzi helyzeténél fogva sok vidéki területet nehezen ér el a könyvtári szolgáltatás, csakúgy, mint bármely más közszolgáltatás. A mozgókönyvtárak új perspektívákat nyithatnak ezen alapvető szociális követelmények megvalósításának területén. Működésük nem csupán az információs átadására korlátozódik és lehetőség lesz a buszon kiegészítő tevékenységekre is.

Antoinette van Zanten

ügyvezető igazgató, Mobil Szolgáltatások
Zeeuwse Bibliotheek Middelburg, Zeeland, Hollandia

NETHERLANDS – ZEELAND

MOBILE LIBRARY SERVICE IN THE NETHERLANDS

Zeeland is a province consisting of a number of islands surrounded by vast sheets of water. Dams, dykes, bridges and tunnels assure the connections between the islands. Some three hundred and seventy thousand people live there on a land surface of almost eighteen hundred square kilometres; the total surface, including the surrounding and separating water, is a bit less than three thousand square kilometres. Most of these people live in villages smaller than two thousand inhabitants.

Of late, the level of public services in these places has been under a lot of pressure. Shops, banks and post offices have disappeared. Before too long, schools, homes for the elderly, libraries and pubs are threatened with being closed.

In many of these small places, the mobile library is the only public service still calling at the village once or twice a week. As a matter of fact, the mobile library is often the only mobile service which still comes near to the homes of those who use it.

For people living in a rural area it is a large problem to gain access to services no longer available in their own village. The service mobile library is the best solution for this.

How? The mobile library already offers proper library services on the bus. Zeeland Library, which provides for the bus service, intends to propose additional ways of service:

- offering products no longer available in the village, like a cash dispenser, the sale of post stamps, tickets for public transport;
- the possibility to retrieve cash money, facilities to charge cash cards;
- offering broad information about various local organisations on an advertising column by means of broadband technology, which is usually not accessible at home: subjects like institutions of social care, government, politics as Europe, public transport, work, education, cultural events, public security, and of course information proper to library services, all of these come into consideration.

During the last three years, the mobile library has been playing steadily a more important part in the life of elderly people. In the Netherlands, the care for the elderly is moving from the national government to local authorities. More and more often the mobile library has been asked to spread information about the new responsibilities of local government. Even municipal councillors are known to hold sessions about these topics on the busses themselves.

Our Biblioservice Bus has become a big success: Welcoming new user groups as people who came to use the cashdispenser and became a member of the library services, the number of users exceeded more than 20% inhabitants of small villages, the number elderly users has doubled, municipalities expanded the number of servicing hours, new organisations wanted to make a contract to offer their services.

The Province Board asked us to think about a new initiative for another important user group, and so we developed the concept of our ColumBus, this time especially aimed at supporting schools in small villages. The ColumBus is an extraordinary example of innovation of mobile library.

The concept of this ColumBus is based on the idea of innovating mobile libraries in view of offering a wide content for our primary target group, children. Again a large number of public and private partners have contributed in realizing this idea. Also in technically way it is very revolutionary in accessibility for many target groups.

The new focus is to offer small village schools a wide scope of information about the subjects and themes which are being taught at school. These themes are suggested by the teachers and not invented by ourselves! We assemble all the additional information in education materials as provided by other organisations. These are offered to the schools in digital or physical forms, presentation by staff, presenting their content on our Microsoft surface.

Also digital media awareness is an important item. Children can learn how to use digital information in a reliable way.

In the Netherlands a project by name „The library in school“ has been developed, which aims at establishing libraries within school buildings. Particular activities try to strengthen the pleasure children may have in reading. Monitoring helps to examine how children are improving their reading skills. Various ways of academic research enhance this method. The ColumBus is a mobile variety of this concept. It supports the project by providing for an

educational worker, a new range of reading materials, and various short term activities.

We have agreements with organisations like the regional educational centre, cultural education centres, natural environment centres, health and social services, cultural organisations, museums, regional archives, the music school, the police, a nuclear plant, housing associations, the Water Board, and organisations for child care.

The kind of relationship may differ: some organisations do participate actively in the development of the actual program, others have contributed in financing the construction of the bus. The program of the bus has been developed in cooperation with teachers.

With the organisations we made contracts.

I don't want to speak too long to you. Instead, I would like to show you our wonderful films about our new buses which we show you in a second.

What chances does this project offer?

1. mobile service stands for a complete library: realizing social fulfillment of local expectations, in accordance with demands from the government;

2. the opportunity for local inhabitants to become full scale citizens, in a situation which is rather discouraging for geographical reasons;

3. to enlarge the social range of a mobile library, building bridges towards layers of society otherwise not within reach of the library;

4. welcoming new groups of people from different social strata;

5. raising a different type of funds, also from commercial backgrounds;

6. cooperation towards new possibilities in social welfare, with chances of development;

7. opportunities for a third party to offer services by a well trained and qualified library staff;

8. raising the profile of mobile services;

9. realise new opportunities to small schools in the country which are possibly not sufficient equipped to new challenges in education, knowledge and information

I think that realizing service mobile libraries may enhance new perspectives for:

innovations in giving access to socially deprived people and providing services under difficult conditions as in other parts of the world.

Many rural areas are, by their geographical position, not easily reached by common library services, nor by other public services. Mobile libraries

can open new ways to realize these basic social demands. It will not stop at merely an information column: it will be possible to initiate additional activities from the bus.

We hope our ideas of the ColumBus and Biblioservicebus gives new inspiration to our colleagues in Europe and other areas in the world.

Antoinette van Zanten
Manager General and Mobile Services
Zeeuwse Bibliotheek Middelburg, Zeeland, The Netherlands

AUSZTRIA – GRAZ

GRAZ MOZGÓKÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSAI

Graz Közkönyvtárának nyolc fiókkönyvtára van a városban, és egy könyvtárbusszal is rendelkezik, amely 25 megállóhelyen szolgáltató. A központi könyvtár Zanklhof impozáns történelmi épületében található, amely egyben a *Mediathek* elnevezésű, audiovizuális anyagokat tartalmazó egységnek is otthona. A mintegy 3000 m² területen az olvasóknak 285 000 tételből álló változatos állomány áll rendelkezésére: könyvek, folyóiratok, CD-k, DVD-k, e-könyvek. 2014-ben a grazi könyvtárlátogatók közel 1,25 millió könyvtári dokumentumot kölcsönöztek.

Minden fiókkönyvtár más-más felhasználói csoportot szólít meg, speciális témakörökkel. A fiókok ilyen jellegű felosztása segíti a különböző olvasói csoportok igényeinek kielégítését. Ilyen témák pl. *Globális Tanulás*, *Start-Up Sarok* (média fiatal felnőttek számára), *Gender Szekció* (a társadalmi nem és az esélyegyenlőség kérdéseire összpontosító állomány), *Interkulturális és Idegennyelvi Könyvtár*, *Generáció Plusz* (kifejezetten időseknek szánt válogatás).

A könyvtárak napi 24 órában biztosítják a kikölcsönözött dokumentumok visszavételét automata kölcsönző-berendezésekkel, emellett olvasótermekkel, kávézókkal, ingyenes WIFI-vel rendelkeznek, valamint számítógépes tréninget és informatikai segítséget nyújtanak idős emberek számára, és műhelyfoglalkozásokat tartanak a digitális médiahasználatról. Minden beiratkozott olvasó térítésmentesen használhatja a több mint 15 000 egységből álló digitális könyvtárat, amelynek állománya helyben használható és letölthető.

Gyermekprogramok

Több mint 700 programjával és évi 13 000 látogatóval a *LABUKA – Könyvsziget* az olyan rendezvényeket kínálja óvodásoknak és kisiskolásoknak, ahol az olvasás megismerése és a tudás megszerzése játékos formában zajlik. A *LABUKA-sorozat* másik sikeres eseménye az úgynevezett *LABUKINI összejövetel*.

A gyerekeket két éves koruktól fogva bátorítjuk a könyvek megismerésére olyan módon, hogy együtt játszanak, alkotnak és olvasnak a szüleik-

kel. A válogatott tematikus médiumokat ún. „témacsomagokban”, illetve „osztálycsomagokban” kínáljuk kifejezetten iskolák, óvodák és bölcsődék számára. Ezek az 50-70 adott témájú, különféle dokumentumokat (pl. könyveket, magazinokat, játékokat, oktatási anyagokat, DVD-ket, CD-ket) tartalmazó csomagok dobozokba kerülnek, és online megrendelhetők ingyenesen, beleértve a szállítást és az összeállítást is.

Ifjúsági Könyvtár

Az fiataloknak szól a *Kreatív Ifjúsági Könyvtár* (röviden „kjúb”), ami főleg ennek a korosztálynak szánt különféle médiumokat és szolgáltatásokat biztosítja. Például az osztrák diákoknak esszét kell beadniuk az érettségi vizsga részeként. A könyvtár speciális médiumokat kínál fel, és műhelynapokat szervez számukra.*

A könyvtár postai szolgáltatása

A „Postservice” futárszolgálat megszervezése az osztrák postaszolgálat együttműködésével történik. A szolgáltatás biztosítja az olvasók számára, hogy online rendelhessenek dokumentumokat, amiket több mint 42 postahivatalba vagy együttműködő partnerekhez juttat el városszerte. 2014-ben több mint 17 500 csomagot kézbesített ki megrendelőinek mintegy 75 000 dokumentummal.

„Látogatás könyvvel”

Idős emberek és fogyatékkal élők javát szolgálja a *Látogatás könyvvel* című program, melyet önkéntesek működtetnek. A munkatársak az érintettek otthonába viszik el a kért dokumentumokat, ha szükséges felolvassák, emellett számos más módon segítik az idősek, fogyatékkal élők életét.

A könyvtárbusz

A könyvtárbusz-szolgáltatást 1973-ban indították. A mozgókönyvtár valójában egy naponta különböző helyszíneken szolgáltató mozgó fiókkönyvtár.

* Bővebb információ erről online: „S.C.R.I.P.T – Felkészülés az esszéírásra”.

A jelenleg működő (2003 óta üzemelő) könyvtárbusz a szolgáltatás indulása óta a negyedik jármű.

A könyvtárbusz-szolgáltatásnak két fő célja van: egyrészt Graz egész területén az általános iskolák és gimnáziumok mozgó fiókkönyvtára, másrészt segít a könyvtárnak abban, hogy elérje azokat a lakosokat, akiknek nincs módjuk könyvtárba járni. A cél a könyvtári szolgáltatás biztosítása a város minden lakója számára.

A könyvtárbusz e két feladatát tükrözi menetrendje is, napi két helyszínnel. Délelőtt az iskoláknál szolgáltat, délután pedig rendszerint külvárosi lakónegyedekben áll meg. Az iskolák látogatása havonta, a délutáni úti céloké pedig kéthetente történik. Az útvonalat mindig hat hónappal előbb tervezik meg, a felhasználókat a buszon, a buszmegállóban és online is tájékoztatják.

A mozgókönyvtári állomány összesen 19 000 dokumentumot tartalmaz, melyből 10 000 a fiatal olvasókat célozza meg. 6000 dokumentum mindig a buszon van, míg a többit egy raktárban tárolják, és az állományt rendszeresen cserélik. A fiatal korosztály dokumentumait a busz végében, míg a felnőttekét a busz elejében helyezik el.

A könyvtárbuszt évente 1200 iskolai osztály 24 000 diákja látogatja meg. Valójában ennél magasabbak az igények, de a busz elérte maximális kapacitását. A dokumentumok kölcsönzése osztályonként zajlik. A legtöbb gyermek számára a könyvtárbuszon tett látogatás az első találkozás a könyvtárral. A kezdeti könyvtári élmények remélhetőleg szerepet játszanak abban, hogy későbbiekben is rendszeres könyvtárhasználókká váljanak. Egy mozgókönyvtári látogatás kaland a kamaszok számára. Az ingyenes szolgáltatás kényelmes mivoltának, és az iskolaépületek előtti közelségének köszönhetően a busz jelentősen hozzájárul az olvasás fellendüléséhez és támogatja a gyermekeket olvasási készségeik fejlesztésében.

Délutánonként a mozgókönyvtár a külvárosi lakónegyedekben, a lakosok otthonának közelében nyújt szolgáltatást. A délelőtti órákban a legtöbb látogató a fiatalabb korosztályból kerül ki. Délután a buszt főleg felnőttek látogatják, különösen idős asszonyok, háztartásbeliek és kismamák, akik örömmel hozzák magukkal gyermekeiket, és veszik igénybe mind a felnőtt állományt, mind az óvodásoknak és iskolásoknak szóló dokumentumokat.

A délelőtti órákban az olvasókkal két könyvtáros és egy buszsofőr foglalkozik, aki maga is segíti a könyvtári szolgáltatást. Délután egy könyvtáros és egy sofőr szolgált. Mint a közkönyvtár minden más fiókkönyvtára, a moz-

gókönyvtár is ugyanazt a könyvtári rendszert használja, és az interneten keresztül kapcsolódik a központi rendszerhez, így minden szolgáltatást biztosít.

A könyvtárbusz statisztikai adatai azt bizonyítják, hogy a látogatók száma, valamint a kikölcsönzött dokumentumok száma jelentősen megnőtt az elmúlt évtizedben. Utóbbi 2004. évi 42 794-ről 146%-kal 105 258-ra emelkedett 2014-ben. A 2004. évi 24 009-ről 37 688-ra ugrott meg a felhasználók száma 2014-ben, ami 57%-kal több.

A közkönyvtár részlegeként a könyvtárbusz az összes könyvtári szolgáltatás aktív részese. Ilyen például a *Telefon-Rendszer*, ami dokumentumokra előjegyzést, kölcsönzést és visszavételt biztosít más fiókkönyvtárakból. Ugyanez a helyzet a futárszolgáltatással, ami lehetővé teszi, hogy az olvasók könyveket rendeljenek a könyvtárbuszról és az összes többi fiókkönyvtárból is. Az állomány kezelése szempontjából a mozgókönyvtár ugyanazon elvek szerint működik, mint az összes többi fiókkönyvtár.

A 2003-ban beszerzett könyvtárbusz egy háromtengelyes metáležüst Mercedes Integro, melynek hossza 15 méter, súlya pedig 24 tonna. A busz speciális eszközökkel felszerelt: akadálymentesítő emelőrámpával és napellenzővel a mozgásukban korlátozott olvasók számára, továbbá légkondicionálással és illemhellyel, elől és hátul pedig külső kijelzőkkel. Ahhoz, hogy ezek az eszközök megfelelően üzemeljenek, a busz külső elektromos csatlakozókkal van ellátva, melyeket minden megállóban üzembe helyeznek.

Grazban a visszajelzések rendkívül pozitívak. A buszt minden lakos felismeri, de különösen a fiatal generáció értékeli a szolgáltatást. Állandó városi jelenlétének és szembetűnő megjelenésének köszönhetően a könyvtár népszerűsítésének kiváló médiuma, ezért nyilvános eseményeken gyakran képviseli az intézményt.

További részletek:

www.stadtbibliothek.graz.at

Klauss Weiß
könyvtáros
Graz Közkönyvtára

REPUBLIC OF AUSTRIA – GRAZ

THE MOBILE LIBRARY SERVICES OF GRAZ

The Public Library of Graz has eight branches distributed across the city and a bookmobile that visits 25 different stops. On an area of approximately 3,000 m² the patrons are offered a great variety of 285,000 items including books, periodicals, CDs, DVDs, e-Books and much more. The central library is located in a beautiful historic building called the Zanklhof, also housing the *Mediathek* a place dedicated to audiovisual materials. In 2014 the citizens of Graz borrowed almost 1,25 million items from the Public Library.

The portfolio of each branch is dedicated to a specific topic to target different customer groups. This segmentation helps to bundle together competences and to meet all customer requirements. Some of these topics are: „Global Learning“, „Start-Up Corner“ (media for young adults), „Gender Section“ (media focusing on gender mainstreaming), „Intercultural and Foreign Language library“ and „Generation Plus“ (a selection especially dedicated to the needs of elderly people).

The libraries offer 24 hour media return, self-service checkout stations, reading and coffee lounges, Internet enabled workstations, free WIFI, a best-seller service, computer trainings and IT support for elderly people as well as workshops on the use of digital media. All members also have free access to the „Digital Library“ with over 15,000 items ready to download or stream.

Children's Program

With over 700 events and with approximately 13,000 visitors a year „LABUKA – The Island of Books“ offers a great variety of happenings promoting reading and game-based knowledge acquisition for preschoolers and primary school children. Another successful spin-off event series of LABUKA is the so-called „LABUKINI get-together“. Children starting from the age of two are encouraged to get to know books by playing, crafting and reading together with their parents. Selected subject-oriented media is provided in the so-called „Theme-Packages“ and „Class-Packages“ especially for schools, kindergartens and day nurseries. Those packages are presented in boxes

including 50-70 different items to a certain topic (e.g. books, magazines, games, teaching materials, DVDs, CDs) and can be ordered online, free of charge, including the delivery and pick-up.

Youth Library

For the youth there is „[kju:b] – The Creative Youth Library” which is offering a variety of media items and services designed especially for this generation. For example Austrian children have to deliver a pre-scientific research paper as part of their final high school exam. The library is supporting them by offering specific media, as well as research-workshops. Additional information is provided via an online resource called „S.C.R.I.P.T – Getting Ready for Pre-Scientific Research”.

The Library Postal Service

The „Postservice” is a courier service, which is organized in cooperation with the Austrian postal service, offers readers to order items online and have them delivered to more than 42 post offices or cooperation partners across the city. In 2014 the service delivered over 17,500 parcels with approximately 75,000 items to its customers.

Visit & Book

Elderly and disabled persons can benefit from the „Visit & Book” service, which is operated by volunteers who deliver requested media right to their homes. Even better, they also spend some time chatting and reading to them.

The Bookmobile

The Bookmobile was established as early as 1973. The mobile library serves as a mobile branch with daily changing locations. The bus currently in operation is the fourth in a row and doing its duty since 2003.

Among the many services of the Public Library the bookmobile in particular fulfills two main purposes: On the one hand it serves as a mobile branch for primary schools and middle schools across Graz and on the other hand, it helps the library to extend its services to reach those residents who may

not otherwise have an opportunity to visit a library. The goal is to provide the library services across the city for all citizens.

These two tasks of the bookmobile are also reflected in its schedule, which includes two locations per day. In the morning the bookmobile serves schools and in the afternoon it usually stops in suburban residential areas. The schools are visited on a monthly and the afternoon destinations on a two-week basis. The schedule is always planned 6 months in advance and is communicated to visitors in the bus, online and is announced directly at the bus stops.

The main tasks of the mobile library are also reflected by its extensive media collection. The portfolio includes 19,000 items in total of which about 10,000 are targeted to young readers. 6,000 items are always kept in the bus and the rest is stored in a depot to restock the bus with new and seasonal requested items. Media for the younger generation is located in the back of the bus whereas items for grown-ups can be found in the front.

The bus is visited by 1,200 school classes with more than 24,000 pupils every year. Actually, the demand is even higher but the bus has already reached its maximum capacity. Borrowing media is usually done class by class in a structured way. For most children, visiting the bus is their first encounter with a library. After this initial experience they usually continue visiting libraries even after moving to a higher school. A visit to the mobile library is an adventure for the youngsters. By providing its services free of charge in a very comfortable way, as well as due to its very convenient location right in front of the schools, the bus significantly contributes to the promotion of reading and supports children in their reading education.

In the afternoon, the bookmobile is targeting suburban housing areas, providing its service close to the citizens' homes. During morning hours the majority of the clients are young people. In the afternoon the bus is mainly visited by adults, in particular elderly women, housewives and young mothers, who enjoy bringing their children with them and making use of both media collection for grown-ups as well as items for kindergarten and primary schools.

During the morning hours, the clients are very well taken care of by two library officers plus the bus driver, who is perfectly involved in all library issues. In the afternoon, there is one library officer plus the driver. Like all other branches of the Public Library, the bookmobile is using the same software system and is connected to the central system via Internet and by that is able to offer all services.

Statistical data of the bookmobile provides evidence that the numbers of visitors as well as borrowed items have increased significantly over the past 10 years. From as much as 42,794 borrowed items in 2004, the number has increased by 146% to 105,258 in 2014. The number of customers being 24,009 in 2004 rose to 37,688 in 2014, which is a plus of 57%.

Being a branch of the Public Library, the bookmobile is included and involved in all of the offers and services. For example the so-called „Ring-System“, which is offering clients to pre-order, lend and return media from all other locations. It is also included in the „Postservice“, which allows patrons to order media from the bookmobile as well as from all other branches. In terms of extending and maintaining the collection, the mobile library is operated according to the same standards like all the other library branches.

The bookmobile, which was purchased in 2003, is a three-axle silver-metallic Mercedes Integro with a length of 15 meters and a total weight of 24 tons. The bus is equipped with a number of special features, including a lifting ramp for barrier-free access, an awning covering the clients' entrance, air conditioning, a toilet and outside displays at the front and at the back. In order to guarantee proper operation of these extra features the bus is provided with external electrical power connectors that have been installed at all bus stops.

The overall experience with the mobile library in Graz is great. The bus is well recognized by all citizens and in particular by the younger generation who value the service. Due to its permanent presence across the city and its eye-catching design, the bus is also a great advertising medium for the Public Library of Graz. Therefore it is often used as a representative of the Public Library at various public events.

For more details on the Public Library of Graz visit us at: www.stadtbibliothek.graz.at

Klauss Weiß
librarian
Public Library of Graz

PORTUGÁLIA – PROENÇA-A-NOVA

„50 ÉVE KÖZLEKEDIK PORTUGÁLIA ÚTJAIN, FÖLDJEIN,
AZ EMBEREK KÖZÖTT”
A PORTUGÁL MOZGÓKÖNYVTÁRAK

„Egy könyvigénylés teljesítése a mobil-
könyvtárban nem más, mint könyvköl-
csönzés egy barátnak vagy szomszédnak”
(Roberto Soto)

Bár van néhány régi feljegyzés, amely (nem gépüzemű) mozgókönyvtárak létezéséről tanúskodik Portugáliában, valójában csak 1958-ban került sor arra, hogy Branquinho da Fonseca létrehozta a portugáliai közösségi olvasás fő struktúráit a Calouste Gulbenkian Alapítvány támogatásával.* Ekkoriban az alapítvány mozgókönyvtárai fontos kulturális és oktatási pontok voltak, mivel ebben az időszakban a túlzottan centralizált és mindent ellenőrző kormány szinte ösztönözte az analfabetizmust.

A mozgókönyvtári szolgáltatás jelentősége az információcserén kívül abban állt, hogy Portugália legeldegottabb, megközelíthetlenebb helyeire is ellátogatott. A hajdani felhasználók, látogatók és barátok ezrei a mai napig nosztalgiával emlékeznek vissza a régi mozgókönyvtárakra. A szolgáltatásnak köszönhetően sokan először jutottak hozzá könyvekhez, megszerették az olvasást, ami által jobb és felvilágosultabb emberekké váltak.**

2002-ben a Calouste Gulbenkian Alapítvány úgy határozott, hogy megszünteti ezt a nemes szándékú projektet, áthárítva a felelősséget a városokra, melyekben állandó könyvtárak létesültek. A könyvállományok átkerültek a helyi könyvtárakba. Ami az eredeti szolgáltatást illeti, – figyelembe véve a mozgókönyvtárak és népszerűség között kialakult szeretetteljes kapcsolatot és annak fontosságát – néhány város erőfeszítéseket tett azok modernizá-

* NEVES, Rui Manuel (2005) – *Bibliotecas em Movimento: as Bibliotecas Móveis em Portugal*. In Congreso Nacional de Bibliotecas Móviles, 2, Barcelona, 2005 <http://www.bibliobuses.com/documentos/ruineves.pdf>.

** MELO, Daniel – *A leitura pública no Portugal contemporâneo: 1926-1987*. 1.ª ed. Lisboa : Imprensa de Ciências Sociais, 2004. <http://analisesocial.ics.ul.pt/documentos/1218708963Z4hR-T9bf5Dp01CL0.pdf>

lására és fejlesztésére. Néhány esetben a régi járműveket is megtartották. Például a Proença-a-Nova Városi Tanácsa Sobreira Formosa's Santa Casa de Misericórdiával együtt a PROGRIDE elnevezésű projekttel pályázott, mely a szegénység és a társadalmi kirekesztettség ellen irányult. Ehhez a programhoz két járműre volt szükség: egy mozgókönyvtárra és egy egészségügyi mobilegységre. A mozgókönyvtár 2006. július 26-án indult első útjára.

Azóta az eredeti útiterv (22 falu, 3 általános iskola és 3 óvoda) a lakosság igényeihez és érdeklődéséhez alkalmazkodva módosult, jelenleg 32 faluba, 1 óvodába és 3 kórházba látogatunk el.

A bibliobusz által nyújtott szolgáltatások nem sokban térnek el az állandó könyvtárak szolgáltatásaitól. Két összetevő van jelen: egyrészt a könyvtárosi dimenzió (kölcsonzés – könyvek, magazinok, CD-k, DVD-k; „*Kérdezz, a mozgókönyvtár válaszol!*” – bibliográfiai referenciaszolgáltatás; a könyvtár támogató szolgáltatása kórházak, iskolák, kávéházak, éttermek számára; internet/rádió; mesedélután; műhelyfoglalkozások, szociális és zenés szórakoztatás), másrészt a szociális dimenzió (közelség, időszakosság, jelenlét, bensőségesség és barátság).

Nemrég a Proença-a-Nova bibliobusza kezdeményezte egy új szakasz beemelését az útitervbe, a rendelkezésre álló szolgáltatásokat kibővítve lakossági szolgáltatásokkal, többek között a városi tanács Mobil Közigazgatási Portáljával. A közeljövőben ez az ajánlat kiterjeszhető minisztériumokkal, intézményekkel és ügynökségekkel való együttműködésre, így a kezdeményezés hatóköre szélesebb lesz és megkönnyíti a hozzáférést azok számára, akik távol élnek a falutól. A Mobil Közigazgatási Portálon online lehet benyújtani különféle pályázatokat és adatlapokat a társadalmi akció, vízgazdálkodás, termelői és vállalkozói támogatás, oktatás és állampolgári védelem témakörében.

A 2011. évben a DGLB (a Könyvek és Könyvtárak Főigazgatósága) Proença-a-Nova bibliobuszát választotta ki Portugália képviselőjére a CERALC (Latin-Amerikában és a Karib-térségben Könyveket Népszerűsítő Regionális Központ) „Portfolio Por Leer” (2012/2013) elnevezésű programjában való részvételre.

A CERALC az UNESCO égisze alatt működő kormányközi szervezet, ami technikai támogatást nyújt a latin-amerikai kormányoknak, hogy kidolgozzanak és végrehajtsanak terveket, programokat a szerzői jog védelmére, a könyvek, az olvasás népszerűsítésére spanyol és portugál.

Portugáliában jelenleg 73-74 mozgókönyvtár van, amerre járnak ott erős emberi, könyves és érzelmi kötődések alakultak ki.

A mozgókönyvtárak fontos szerepet játszottak abban, hogy csökkenjenek a különbségek a könyvekhez és az olvasáshoz való hozzáférés területén, melyek bizonyos népesség szociális és földrajzi elszigeteltségének a következményei. Napjainkban és a jövőben is folytatják ezt a fontos küldetést, elősegítve a hozzáférést a tudáshoz és a nemeslelkűséghez.

Irodalom:

HENRIQUES, João – <http://anavevoadora.wetpaint.com/> – acedido em 7 de Fevereiro 2013.

Nuno Marçal
mobil könyvtáros
Proença-a-Nova, Portugália

PORTUGUESE REPUBLIC – PROENÇA-A-NOVA

„50 YEARS TRAVELLING THROUGHOUT THE ROADS, LANDS AND
PEOPLE OF PORTUGAL”

PORTUGUESE MOBILE LIBRARIES

*„Request a book in a mobile library is to borrow a
book to a friend or neighbour”
(Roberto Soto)*

Although there are some older records attesting the existence of mobile libraries in Portugal (not motorized), it was only in 1958 that Branquinho da Fonseca created one of Portugal’s main structures of Public Reading,* with the support of the Calouste Gulbenkian Foundation. Throughout all these years the Mobile Libraries of the Calouste Gulbenkian Foundation were important cultural and educational landmarks, in a time where illiteracy was promoted by an over controlling government.

The mobile library service, along with the affections and the exchange of information it involved, travelled to the most hidden and inaccessible places of Portugal. We still find remains of its influence in the lives of thousands of former users, visitors and friends who recall with nostalgia and a feeling of eternal gratitude the old bookmobiles. Thanks to this service, some people have accessed books for the first time, adopting reading habits that turned them into better and more elucidated citizens.**

In 2002, the Calouste Gulbenkian Foundation decided to put an end to this noble project, delivering this responsibility to the cities where the fixed libraries were installed. The collections were absorbed by the local libraries. As to the original service, some cities interpreting the affectionate bond between the mobile library service and the populations, and respecting its importance,

* NEVES, Rui Manuel (2005) – *Bibliotecas em Movimento: as Bibliotecas Móveis em Portugal*. In Congreso Nacional de Bibliotecas Móviles, 2, Barcelona, 2005. <http://www.bibliobuses.com/documentos/ruineves.pdf>.

** MELO, Daniel – *A leitura pública no Portugal contemporâneo: 1926–1987*. 1ª ed. Lisboa : Imprensa de Ciências Sociais, 2004. <http://analisesocial.ics.ul.pt/documentos/1218708963Z-4hRT9bf5Dp01CL0.pdf>

have put an effort into its modernization and development and have kept it until the present day; in some cases even the vehicles were preserved.

Recently, Proença-a-Nova city hall together with Sobreira Formosa's Santa Casa de Misericórdia, have decided to present a project to PROGRIDE – a programme oriented to face poverty and social exclusion. This project included two vehicles: a mobile library and an healthcare mobile unit. The first trip of the bookmobile took place on the 26th of July, 2006.

Since then, the initial route – 22 villages, 3 primary schools and 3 kindergartens has suffered some changes in order to adapt itself to the demands and interests of the population and to new social realities, right now we visit 32 villages, 1 kindergarten and 3 nursing homes.

The services provided by the Bibliomóvel are not much different from those provided by fixed libraries. They present two dimensions: The Librarian Dimension (home loan – books, magazines, cd, dvd; „ask the mobile library answers!“ – Bibliographic Reference Service; librarian support services to nursing homes, schools, cafés, restaurants; internet/wireless; storytime; workshops; social and musical entertainment); and the Social Dimension (Proximity, Periodicity, Complicity, Intimacy, FRIENDSHIP).

Recently, the Proença-a-Nova's Bibliomóvel has initiated a new stage of its journey, adding to the services already available today, those provided by the citizen services by including the City Hall's Mobile Command Post. In the near future, this offer can be expanded through collaboration with other departments, institutions or agencies in order to increase the scope of the initiative and facilitate access to those who live far away from the village. On the Mobile Command Post you'll be able to submit online the various applications and forms concerned with Social Action, Water Supply, Farmer and Entrepreneur Support, Education and Civil Protection.

During the year 2011 the Bibliomóvel of Proença-a-Nova was chosen by DGLB – Directorate General of Books and Libraries to represent Portugal in the „Portfolio Por Leer“ (2012/2013) of CERLALC (Regional Center for the Promotion of Books in Latin America and Caribbean).

CERLALC is an intergovernmental organization, under the auspices of UNESCO, providing technical support to Latin-American governments to define and apply politics, programs, projects and actions for the promotion of books, reading and copyright (in Spanish and Portuguese).

At this moment there are 73/74 mobile libraries that cover the entire territory with its roads, lands and people; carrying its human, bibliographical and sentimental resources.

The Mobile Libraries have played an important role, reducing the differences concerning access to books and reading, a result of the social and geographic isolation of some populations. Today, and certainly in the future, they will continue their important mission, promoting access to knowledge and generosity.

Reference:

HENRIQUES, João – <http://anavevoadora.wetpaint.com/> – acedido em 7 de Fevereiro 2013.

Nuno Marçal
mobile librarian
Proença-a-Nova – Portugal

SZLOVÉNIA – MURASZOMBAT

A MURASZOMBATI KÖNYVTÁRBUSZ 20 ÉVES TEVÉKENYSÉGE

A Muraszombati Területi és Tanulmányi Könyvtár Északkelet-Szlovénia határ menti régiójában 12 község területén lát el közkönyvtári feladatokat, mintegy 120 000 lakos számára. A 2003-ban épült, 4000 m² hasznos területtel rendelkező háromszintes könyvtárépületben kapott helyet a felnőtt- és a gyermekkönyvtári részleg, a folyóirat- és a helyismereti gyűjtemény, és itt van a könyvtárbusz telephelye. A könyvtárnak 2014-ben több mint 14 000 aktív olvasója volt, a teljes állomány pedig 370 000 dokumentumból áll.

A könyvtárbusz indulása

Az intézmény 12 községben végez regionális könyvtári feladatokat – nagyobb részt a könyvtárbusz, valamint négy kihelyezett könyvtári állomány segítségével.

A muraszombati könyvtárban először 1975-ben folytak hivatalos megbeszélések, hogy Muravidéken megszervezzék az utazó könyvtári ellátást, a gyakorlati megvalósításra azonban csak húsz évvel később, 1995-ben került sor. A ljubljanoi Kompas cég a muraszombati könyvtárnak ajándékozta a határon szolgáltatást teljesítő mozgó pénzváltót, amelyet később átalakítottak mozgókönyvtárrá. Ez a kis bibliobusz – amely 2500 könyv szállítására volt alkalmas – 1995. május 3-án kezdte meg munkáját. Az új szolgáltatást a vidéken élő olvasóink nagy örömmel és lelkesedéssel fogadták. Olyan nagy volt a mozgókönyvtár iránti érdeklődés, hogy rövidebb idővel később egy új, nagyobb bibliobusz beszerzésére volt szükség. 2000. május 3-án az előző buszt egy nagyobb, tágasabb, korszerűbb jármű váltotta fel, és ekkor vette kezdetét a számítógépes kölcsönzés is. A szlovén–magyar kulturális egyezmény keretében a magyarországi Rábavidék szlovének lakta településein 2000 szeptemberében nyílt lehetőség a buszos kölcsönzésre.

Célok és feladatok

A könyvtárbusz-szolgáltatás az elmúlt évek során folyamatosan bővült. A mozgókönyvtár fő célja, hogy a vidéken élő lakosság megfelelő színvonalú könyvtári ellátásban részesüljön, ami hozzájárul az anyanyelv és az olvasási kultúra fejlesztéséhez.

A jelen esetben a könyvtárbusz segítségével 12 község területén, 82 megállóhelyen és kistelepülésen biztosítunk folyamatos könyvtári ellátást minden második héten 12 útvonal keretében. A buszon szépirodalmi művek, gyermekkönyvek, népszerű ismeretterjesztő művek, szakkönyvek, szótárak, valamint AV-dokumentumok találhatóak. Külön kérésre a központi állományból számos más kölcsönözhető dokumentumot tudunk szolgáltatni. A COBISS könyvtári rendszer keretében egységes olvasójegy van, amit a muraszombati könyvtár minden részlegén használhatnak a látogatók.

Néhány statisztikai adat

2014-ben az utazó könyvtárnak 2150 beiratkozott olvasója volt. A múlt év kilenc hónapjában 40 335 dokumentumot kölcsönöztek ki, a napi átlag 170.

A busz műszaki adatai

A Mercedes Benz városi busz alvázára a felépítményt a Ljubljana melletti AS Remont cég készítette. A busz hossza 12 méter, míg dízel motorja 250 lóerős. Saját áramellátással és klímaberendezéssel, valamint vezeték nélküli internetkapcsolattal rendelkezik. A kölcsönzés és a tájékoztatás két hordozható számítógép segítségével történik, amely folyamatos kapcsolatban van a központi könyvtári adatbázissal.

Együttműködés és kapcsolatok

A szlovén könyvtáros egyesület keretében igen eredményesen működik az utazó könyvtárak szekciója. Napi kapcsolatban vagyunk mind a 12 szlovén könyvtárral, ahol utazó könyvtárat működtetnek. Jó az együttműködés valamennyi muravidéki oktatási és nevelési intézménnyel, a magyar nemzetiségi közösséggel, a helyi rádió, tévé, és hetilapok szerkesztőségével, valamint a könyvtári hálózat területén lévő polgármesteri hivatalokkal.

Évforduló

Az idei évben ünnepeljük a muraszombati utazó könyvtár 20 éves fennállását. Ez alkalomból 2015. május 9-én Felsőlendván kerül sor a 12 szlovén könyvtárbusz találkozására, amelyet számos kulturális rendezvény tesz majd gazdagabbá.

Tervek és újítások

Célunk és feladatunk a meglévő utazó könyvtári szolgáltatások folyamatos biztosítása a könyvtári hálózat keretében. Nagy hangsúlyt fektetünk az új könyvállomány vásárlására, valamint a meglévő tevékenység bővítésére, korszerűsítésére. Néhány éven belül esedékes lenne egy új bibliobusz vásárlása, mert a meglévő már csaknem 200 000 kilométert tett meg.

Papp József
könyvtáros

Muraszombati Területi és Tanulmányi Könyvtár

REPUBLIC OF SLOVENIA – MURŠKA SOBOTA

THE TWO-DECADE ACTIVITY OF THE MURASZOMBAT BIBLIOBUS

The Regional and Educational Library of Muraszombat provides public library service for 120,000 inhabitants on the territory of 12 municipalities in North-Eastern Slovenia along the border region. The adult and children's library departments as well as the collections of periodicals and local history materials are located in the three-storied library building which was built in 2003 and occupies a net area of 4,000 m². It also gives home to the depot of the bibliobus. In 2014 the library had over 14,000 active users, and its complete collection amounted to 370,000 documents.

The launch of the bibliobus

The institution performs regional library tasks on the territory of 12 municipalities – mainly with the help of the bibliobus and by ensuring four offsite library stocks. Within the framework of Muraszombat Library official negotiations were conducted in 1975 concerning the organisation of supply service on the territory of Muravidék by a travelling library. The practical implementation occurred only 20 years later, in 1995. The company Kompas presented a money exchanging facility which had provided service along the border to the library of Muraszombat. Later it was converted into a mobile library. This small bibliobus started work on May 3, 1995 and was suitable for transporting 2,500 books. The new service was welcomed by happy and enthusiastic readers. The interest in a mobile library was of such magnitude that in a short while a new bigger bibliobus had to be purchased. Five years later, on May 3, 2000 the former bus was replaced with a more spacious and more modern bus. It was the beginning of computerised lending. Within the framework of the Hungarian-Slovenian cultural agreement bibliobus lending became a reality in the settlements inhabited by Slovenian people in Hungary's Rábavidék in September of 2000.

Aims and scope of duties

This service has been continuously enhanced and enriched in recent years. The chief aim and duty of the mobile library is to provide a service of adequate level to the population living in the countryside, thereby greatly contributing to the development of the mother tongue, knowledge and reading culture.

In the present case by means of the bibliobus we provide continuous library supply on the territory of 12 municipalities in 82 stops fortnightly within the framework of 12 itineraries. On the bus fiction, books for children, popular science works, professional books, dictionaries and other--audio and video--documents are available. Upon individual request we can lend numerous other documents from the central collection.

Within the framework of the COBISS library system there is a uniform library card which the visitors can use in all the departments of the library of Muraszombat.

A few statistical data

In 2014 the travelling library had 2,150 registered readers. During nine months of the past year 40,335 documents were borrowed, which on daily average amounts to 170 books.

Technical details of the bus

The superstructure upon the chassis of the Mercedes Benz city bus was made by the company AS Remont near Ljubljana. The length of the bus is 12 meters, and its diesel engine has 250 h. p. It has its own supply of electricity and air-conditioning equipment, as well as wireless Internet connection. Lending and providing information happen with the help of two portable computers which are connected to the central library database at all times.

Cooperation and relationships

Within the framework of the Slovenian Library Association the mobile library section is well organised and it operates smoothly. We are connected with 12 Slovenian libraries which operate mobile libraries on a daily basis. The cooperation is good with all the educational and pedagogical institutions of Muraköz, with the Hungarian ethnic community, the editorial boards of the

local radio, television and weekly as well as with the mayor's office on the territory covered by the library network.

Anniversary

This year we are going to celebrate the twentieth year of the existence of the travelling library of Muraszombat. On this occasion the meeting and festival of 12 bibliobuses will be organised in Grad (Felsőlendva) on May 9, 2015 which will be enriched with a lot of spin-off events.

Plans and innovations

Our aim and duty is the continuous providing of the existing travelling library services within the framework of the library network. We focus on the purchase of new library collections as well as on the broadening and updating of the existing services. In a few years' time the purchase of a new bibliobus is overdue because the present one has travelled 200,000 kilometres up to now.

József Papp
librarian

Regional and Educational Library of Muraszombat, Slovenia

SZLOVÉNIA – MARIBOR

„UTAZÁSAINK KAPCSOLATOT TEREMTENEK AZ EMBEREK KÖZÖTT”
A MARIBORI KÖZKÖNYVTÁR MOZGÓKÖNYVTÁRA

A ma kialakított közkönyvtárak világszerte az inspiráció, a tanulás és társasági élet helyszínei, a különböző generációk találkozóhelyei. Mind találkozóhelyként, mind pedig a virtuális térben küldetésük az élethosszig tartó tanulás, a kutatás és a kreativitás ösztönzése; a kapcsolatépítés megkönnyítése, és a szabadidő aktív eltöltése. Hozzáférést adnak a tudáshoz, lehetővé teszik új tapasztalatok szerzését, új ötleteket inspirálnak, és kezdeményezéseket tesznek a teljesebb közösségi élet kialakításáért. A könyvtárak a köz érdekében munkálkodnak, fő céljuk az olyan szolgáltatások biztosítása, melyek hozzájárulnak az egész társadalom, valamint az egyén sikeres működéséhez. Ajtajuk nyitva áll megkülönböztetés nélkül minden nemzedék előtt.

Annak érdekében, hogy minden ember számára egyenlő hozzáférést biztosítsanak, a közkönyvtárak fiókkönyvtárakat létesítettek. A mozgókönyvtár segítségével a könyvtári szolgáltatásokat viszik közelebb azokhoz a területekhez, ahol nincsenek állandó könyvtárak, vagy olyan intézményekhez, melyek lakói nem élvezhetik egy könyvtári épület előnyeit. Ennek része lehet a könyvtárbusz és/vagy a könyvtári anyagok mozgó állománya különféle intézményekben. A Maribori Közkönyvtár is közelebb viszi szolgáltatásait a környék lakosaihoz.

Maribor a Szlovén Köztársaság második legnagyobb városa. Az ország észak-keleti részén fekszik, 15 kilométer távolságra az osztrák határtól, és 112 000 lakosa van. Az 1949-ben alapított Maribori Közkönyvtár Szlovénia második legnagyobb könyvtára.

A könyvtárnak 2015 elején 98 alkalmazottja és 18 fiókkönyvtára volt (a központi könyvtár Maribor belvárosában, a többi könyvtár pedig Maribor különböző kerületeiben, a külvárosban és vidéken található), továbbá van mozgókönyvtára, mely a könyvtárbusból és könyvtári anyagok mozgó állományából áll. Potenciális használói a város 12 kerületének lakosai, összesen körülbelül

* *Utazásaink kapcsolatot teremtenek az emberek között* (Naše poti so vez med ljudmi): A szlovén mozgókönyvtárak jelmondata. Szerző: Vera Begušn.

183 000 ember. Az intézmény egyúttal Kelet-Stájerország (Szlovénia észak-keleti része) központi regionális könyvtára, mely a szlovén könyvtári törvénnyel összhangban speciális feladatokat végez e régió közkönyvtárai számára.

A könyvtár működését azok a kerületek finanszírozzák, melyek területén a Maribori Közkönyvtárnak fiókkönyvtárai és megállóhelyei vannak, valamint pályázati források által a Szlovén Köztársaság Kulturális Minisztériuma és más minisztériumok. A könyvtár nemcsak állami forrásokból működik: saját pénzeszközei, szponzorálások, adományok, emellett a szolgáltatások és termékek eladásából befolyt pénzek is hozzájárulnak fenntartásához.

A könyvtár része a COBISS-nak (*Co-operative Online Bibliographic System and Services*). Ezt a könyvtári információs rendszert a szlovén könyvtárosok és a Maribori Informatikai Intézet (*IZUM*) munkatársai fejlesztették ki.

A mozgókönyvtár a Maribori Közkönyvtár fiókkönyvtára. 47 helyen megálló könyvtárbusszal és mozgókönyvtári anyagok állományaival rendelkezik, melyeket különböző intézmények, állami létesítmények, speciális szükségletű emberek számára fenntartott intézmények és kulturális egyesületek számára állítanak össze.

A mozgókönyvtár fontos társadalmi küldetéssel bír, mellyel könyvtárosai is tisztában vannak. Sok ember számára a könyvtárbuszos látogatások színesítik a szürke hétköznapokat, sőt, talán ez számukra az egyetlen kapcsolat a külvilággal. A látogatók a könyvtárosokkal megbeszélhetik a napi híreket és egyéb különböző témákat, ezért fontos, hogy ne csak biztos szakmai ismeretekkel, hanem szociális és kommunikációs készségekkel, valamint némi pszichológiai ismeretekkel is rendelkezzenek. Rendszeres látogatásaival a mozgókönyvtár értékes kapcsolatokat teremt az emberek között.

Azok számára, akik valamilyen okból nem tudnak könyvtárba járni, a városi könyvtár mozgókönyvtári állományokat helyez el különböző intézményekben. Ezek a letéti állományok garantálják a dokumentumokhoz és az információhoz való jobb hozzáférést a speciális szükségletekkel rendelkező személyek és az olyan olvasók számára, akiknél nehézségbe ütközik a legközelebbi közkönyvtár meglátogatása.

2014-ben letéti helyek voltak: három nyugdíjas otthon, egy nappali foglalkoztató-központ, Sožitje, Maribor; Maribori Egyetemi Orvosi Központ – Pszichiátriai Osztály és Gyermekklinika; Maribori Anyaotthon; kulturális egyesületek, Gradišče na Kozjaku és Zg. Kungota. A könyvtáros és egy intézményi képviselő együtt határozzák meg, hogy milyen könyvtári állományt alakítsanak ki, a gyűjteményeket pedig évente kétszer cserélik. Az állomány a betegek és a személyzet számára is megfelelő.

Az első könyvtárbusz 1974-ben kezdte meg a szolgáltatást. Ez a jármű 11 évig működött, 1987-ben lecsereztük. 1998 májusában más európai országok mozgókönyvtárainak mintájára elkészült harmadik könyvtárbuszunk. 2001-ben a maribori könyvtárbusz részt vett az európai mozgókönyvtári találkozón a hollandiai Tilburg városában, ahol elnyerte az első díjat, azaz az Év Könyvtárbusza 2001 címet.

Könyvtárbuszunk rendszeresen a 11 kerületben megtalálható 47 szolgáltatási helyre látogat el. Ott áll meg, ahol nincs a közelben közkönyvtár. Hétfőtől péntekig egész nap, szombaton a délelőtti órákban működik. Minden helyre kéthetente látogat el. A szolgáltatás időtartama a látogatók számától függ, egy óra hosszától akár 2 és fél óráig is tarthat. A könyvtárbuszos olvasójegy érvényes a Maribori Közkönyvtár minden fiókkönyvtárába is. A könyvtári rendszer teljesen automatizált és elérhető online, emellett a könyvtárbusz benne van a COBISS bibliográfiai rendszerben, mint annak egyik könyvtári egysége.

A mozgókönyvtár hozzávetőleg 110 000 dokumentumot kínál olvasóinak, míg a könyvtárbuszban 8000 dokumentum található, melyeket rendszeresen frissítenek. Könyvespolcainkon találhatóak szépirodalmi művek, szakkönyvek, gyermek- és ifjúsági irodalom, újságok, magazinok, DVD-k, CD-k, és CD-ROM-ok.

2014-ben a könyvtárbuszt 27 000 alkalommal látogatták meg, és a beiratkozott tagok 146 000 dokumentumot kölcsönöztek ki. A könyvtárosok csoportos könyvtárhasználati órákat is tartanak, az általános iskola elsőseinek és óvodásoknak mindez „tündérmese-foglalkozással” bővül. Az általános iskoláknak és óvodáknak ajánlunk könyveket, melyek elolvasásáért jelvényt kaphatnak, és olyan otthoni olvasmányokat, melyek az évszakok és az ünnepek megismerésében, a tanórákon felmerülő aktuális témák feldolgozásában nyújtanak segítséget.

A Maribori Közkönyvtár könyvtárbusza havonta egyszer megáll a „Polž”-nál (a Csiga), Maribor napközi központjában (*Varstveno-delovni center Polž*). A központ speciális szükségletű (fizikai és értelmi fogyatékkal élő) embereket alkalmaz. Ilyenkor a könyvtárbusz személyzete négy tagból áll, akiknek munkáját a központ munkatársai segítik. A könyvtárosok abban nyújtanak segítséget, hogy a látogatók a megfelelő dokumentumokat válasszák ki. Emellett sok bentlakó számára a könyvtárbusz a külvilággal való kevés kapcsolat egyikét jelenti. A Maribori Közkönyvtár segítette a személyzetet és a bentlakókat egy saját könyvtár létrehozásában is. Több könyvadomány érkezett, melyeket a közkönyvtár segítségével dolgoztak fel, és a központ bent-

lakóit megtanították arra, hogyan tevékenykedjenek saját könyvtárukban. A központ szerint ez egyfajta munkaterápiás folyamat lett, ami jelentősen hozzájárult a bentlakók közti jobb légkörhöz: sokkal magabiztosabbak, mivel már önmaguk képesek a könyvtárt működtetni.

2015-ben a könyvtárbusz csapatának tagjai: Mojca Gomboc, Ksenija Trs, Jože Antolič, Ljudmila Podlesnik, Simona Ornik and Aleš Brodnik.

Mivel a jelenlegi könyvtárbusz eléggé ütött-kopott, 2014-ben a könyvtár pénzügyi támogatásért pályázatot nyújtott be a Kulturális Minisztériumhoz, mely az új jármű beszerzését célzó kétéves projekthez szükséges finanszírozás 50%-át jóváhagyta. A költségek fennmaradó részét az egyes kerületek fogják fedezni. A beszállító kiválasztása megtörtént, és jelenleg a leendő könyvtárbusz belső felszerelése, berendezése folyik. A terv szerint az új jármű 2015 szeptemberében áll szolgálatba. Egy speciális Iveco kamiont alakítanak át könyvtárbuszá, ami modern berendezéssel és informatikai eszközökkel büszkélkedhet, és a fogyatékkal élő emberek számára is megközelíthető lesz. Külsőjét a Maribori Közkönyvtár megújított intézményi arculatával összhangban fogják megtervezni. A jármű hossza 10,8 méter, szélessége 2,5 méter, súlya pedig körülbelül 15 tonna lesz.

A szlovén közkönyvtárak jelenleg 12 könyvtárbuszsal rendelkeznek, a következő városokban: Ljubljana, Maribor, Nova Gorica, Ajdovščina, Ptuj, Murszombat, Koper, Novo mesto, Postojna, Tolmin, Tržič and Domžale – Kamnik. Emellett vannak olyan könyvtárak, melyek mozgó gyűjteménnyel nyújtanak szolgáltatást olvasóiknak.

A szlovén mozgókönyvtárak munkatársai között jó az együttműködés. A Szlovén Könyvtári Egyesület keretén belül aktívan működő Mozgókönyvtári Szekció azokra a kulcskérdésekre és feladatokra összpontosít, melyek a szlovén mozgókönyvtárosokat érintik. Kétévente tartanak szakmai találkozót, rendszerint azon a helyen, ahol a mozgókönyvtárosok konferenciája zajlik. Ilyenkor külföldi szakértőket is meghívnak. Ez remek alkalom a helyi lakosok számára, hogy megtekintsék a mozgókönyvtárakat, melyeket kiállítanak a konferencia időtartama alatt. A Mozgókönyvtári Szekció tanulmányutakat is szervez, melyek során a mozgókönyvtárosok különféle európai mozgókönyvtárakat látogathatnak meg és tanulmányozhatnak.

Mag. Barbara Kovář
főosztályvezető

Fejlesztési Osztály, Maribori Közkönyvtár, Szlovénia

REPUBLIC OF SLOVENIA – MARIBOR

MARIBOR PUBLIC LIBRARY
MOBILE LIBRARY – BIBLIOBUS AND MOBILE LIBRARY MATERIAL
COLLECTIONS
OUR JOURNEYS CREATE TIES BETWEEN PEOPLE*

Today developed public libraries around the world are places of inspiration, learning, socialising and meeting points of different generations. Through their mission both with their physical venues and virtual resources they encourage life-long learning, research and creativity; they facilitate networking and encourage active leisure time; they advise on and provide access to knowledge, enable new experience, spark fresh ideas and start initiatives for shaping a fuller life of a community. Libraries work in public interest, with their main purpose being the provision of services and goods that contribute to successful functioning of an entire society as well as each individual. Their doors are open to all generations, without discrimination.

To ensure equal access to their services for all people, public libraries have formed branch networks. By means of a mobile library, library services are brought closer to areas where there are no stationary libraries, or to institutions with residents that cannot take advantage of a library building. This may include bibliobus and/or mobile collection of library material in various institutions. Also the Maribor Public Library brings its services closer to the residents of the local areas covered by the Library.

Maribor is the second biggest town in the Republic of Slovenia. It is located in the north-eastern part of the country, 15 km from the border with Austria and has 112,000 inhabitants. The Maribor Public Library is the second biggest public library in Slovenia. It was established in 1949.

At the beginning of 2015 the Maribor Public Library employed 98 people and consisted of 18 library branches (the main library in the centre of Maribor, libraries in various districts of Maribor, suburbs and in the countryside), and the Mobile Library: bibliobus and mobile library material collections.

* *Our journeys create ties between people* (Naše poti so vez med ljudmi): Slogan of Slovene mobile libraries. Author: Vera Beguš.

Potential users of the Maribor Public Library are the inhabitants of 12 municipalities – about 183,000 people in total. The Maribor Public Library is also the central regional library for Eastern Styria (North-Eastern part of Slovenia); in accordance with the Slovene Library Law it performs special tasks for public libraries in this region.

The library operations are financed by the municipalities in which the Maribor Public Library has its branches and mobile points, as well as by the Ministry of Culture of the Republic of Slovenia, other ministries (tenders) and from non-public sources, such as the Library's own funds, sponsorships and donations as well as funds obtained through the sale of goods and services.

The library is a part of the COBISS (Co-operative Online Bibliographic System and services) library information system which has been developed by Slovenian librarians and the Institute of Information Sciences (IZUM) in Maribor.

The mobile library is a branch of the Maribor Public Library, which includes the bibliobus with 47 stops and the mobile library material collections that are setup in various institutions, public establishments, residential homes for people with special needs, and cultural associations.

The mobile library is a branch of special social significance. Its librarians are very aware of this on their journeys which for some people represent a pleasant change in their routine or a rare contact with the external world. Librarians bring them news and are able to discuss different topics with their visitors. That is why it is important for librarians not only to have solid professional knowledge, but also good social and communication skills as well as some knowledge of psychology. With its regular visits the mobile library establishes precious ties between people.

Mobile library material collections are located in different institutions and are intended for those people who cannot go to libraries themselves. Collections guarantee a better access to books, DVDs, CDs and information to users with special needs and the population that has difficulties visiting the nearest public library. The mobile collection stops in 2014 were: three retirement homes; Occupational activity centre Sožitje, Maribor; University Medical Centre Maribor – Psychiatric Ward and Pediatric Clinic; Mothers' home Maribor; cultural associations: Gradišče na Kozjaku and Zg. Kungota. A librarian and a representative of the institution together decide which library material should be included in a collection (collections are changed twice a year). There is enough of library material suitable for the patients as well as for the staff.

We started visiting our readers with the first bibliobus in 1974. In 1987, it was replaced with a new vehicle since the previous one was already too run down after having served us for 11 years. In May 1998, already the third bibliobus, modelled after mobile libraries of other European countries, began its journey in Maribor. In 2001, the bibliobus of Maribor participated in the meeting of European mobile libraries in the town of Tilburg in the Netherlands, where it received the first prize, thus being decorated with the title Bibliobus of the year 2001.

Our bibliobus regularly visits 47 destinations in 11 municipalities. It stops where there is no public library nearby. It operates from Monday to Friday throughout the day, and on Saturday mornings. It visits individual destinations periodically every fortnight. The duration of an individual stop depends on the number of visitors, and it can be anywhere from one hour to two and a half hours. With the bibliobus membership card, readers can also borrow material from any other branches of the Maribor Public Library. The library operations are fully automated and accessible online, and the bibliobus is included in the Cobiss bibliographic system as one of the library units.

The mobile library offers approximately 110,000 items, whereas the bibliobus itself can accommodate 8,000 items, which are regularly rotated and updated. Our bookshelves offer literature and professional reading for kids, the youth and adults, newspapers and magazines, DVDs, CDs, CD-ROMs. In 2014 the bibliobus was visited 27,000 times and the members borrowed 146,000 units of library material.

The librarians introduce individuals and groups into using the library, whereas the visits of first-year primary school and pre-school children are enhanced with a fairy tale session. We provide elementary schools and kindergartens with books for reading badges and home reading assignments, which fulfil the needs for professional literature with regard to curricula, topical events, seasons of the year, and holidays.

The Maribor Public Library bibliobus stops once a month also at the „Polž“ (Snail) Day-Care Centre (Varstveno-delovni center Polž) in Maribor. The Centre employs people with special needs (functionally and intellectually disadvantaged). During visits at the Polž Centre the bibliobus crew consists of four members; they are assisted by the Centre's staff. The librarians help visitors choose suitable library material, but they also chat with them, and for many inmates of the Centre the bibliobus represents one of few contacts with the outside world. The Maribor Public Library also helped the Centre's staff and inmates establish their own library. A number of books were do-

nated and processed with the help of the Maribor Public Library and the Centre's inmates were taught how to work in their library. This has become a form of work therapy and according to the experience of the Centre's staff, it has contributed significantly to a better atmosphere among inmates; they are also more confident, since they are able to run their library themselves.

In 2015 the bibliobus team consists of: Mojca Gomboc, Ksenija Trs, Jože Antolič, Ljudmila Podlesnik, Simona Ornik and Aleš Brodnik.

Since the current bibliobus is rather dilapidated, in 2014 the library applied for financial help of the Ministry of Culture and was approved 50% of funds required for a two-year project to acquire a new bookmobile. The rest of the expenses will be covered by individual municipalities. The supplier has been selected and currently the interior of the future bibliobus is being fitted. According to the plan the new vehicle should go into service in September 2015. A special Iveco truck will be modified to meet the requirements of a bibliobus and will boast modern furnishing and IT equipment. It will be accessible for disabled people. Its exterior will be designed in line with the updated corporate identity of the Maribor Public Library. The vehicle measures 10,8 m in length, 2,5 m in width and weighs (including the library items) about 15 tonnes.

Slovenian public libraries currently have 12 bibliobuses – in Ljubljana, Maribor, Nova Gorica, Ajdovščina, Ptuj, Murška Sobota, Koper, Novo mesto, Postojna, Tolmin, Tržič and Domžale – Kamnik; there are also libraries serving their users with mobile collections. Slovenian mobile librarians co-operate well with each other. The Mobile Library Section, which is active in the frame of the Slovenian Library Association, focuses on the key issues and tasks shared by the Slovenian mobile librarians. Every two years an annual meeting is held, normally in the same location where the mobile librarians' conference takes place. Also the experts from abroad are invited. This is an opportunity for the local residents to visit Slovenian bookmobiles that are on display for the duration of the conference. The Mobile Library Section also organises professional excursions during which the Slovenian mobile librarians can visit and explore different European mobile libraries.

Mag. Barbara Kovář

Maribor Public Library, head of development department
Rotovški trg 2, 2000 Maribor, Slovenia

SZLOVÉNIA – LJUBLJANA

LJUBLJANA MOZGÓKÖNYVTÁRA
A KÖNYVTÁRTÓL A TANULÓKÖZPONTIG

A Ljubljana Városi Könyvtár 1974 októberében – a külvárosnak és a város tágabb értelemben vett környezetének előzetes elemzését követően – indította útjára első mozgókönyvtárát. Az évek során három jármű vett részt a szolgáltatásban. Az első 1974–1982, a második 1982–1992, a harmadik 1992–2007 között üzemelt, ezután szereztük be a ma is szolgáltató járművet. A mozgókönyvtárban 7500 és 8000 kötet fér el, a teljes mozgókönyvtári letéti állomány pedig ma már több mint 57 000 dokumentumot tartalmaz.

A negyedik könyvtárbusz felszerelése: két laptop (egy a felhasználók, egy pedig a könyvtáros részére), egy multifunkciós nyomtató, és egy számítógép segíti a kölcsönzést. Jelenleg még nem rendelkezünk online szolgáltatással, mivel megállóhelyeink közel felénél nincs internetkapcsolat. Az elkövetkező két évben az online kölcsönzésre szeretnénk összpontosítani.

1974 elején 30, két évtizeddel később 34, napjainkban pedig már 64 megállóhelye van a mozgókönyvtárnak, ami 12 útvonal között oszlik meg. Ezek többségét havonta egyszer látogatjuk, egy helyen átlagosan 1 órát szolgáltat a busz. Hétfőtől péntekig délután 14 órától 19.30-ig tartunk nyitva, havonta egy vasárnap pedig délelőtt 9-től 12.30-ig.

Szlovéniában (ahogy Európa-szerte is) a népesség demográfiai térképe nagy változáson megy keresztül, így a szolgáltatások is ehhez igazodnak. Ennek érdekében főként két korcsoportra, az idősekre és a gyermekekre, valamint néhány speciális csoportra fókuszálunk. Ez összhangban áll a könyvtárak egyre bővülő küldetésével és szerepével, hiszen már nem a könyvellátás az elsődleges feladatuk, hanem az információ átadása, közösségi találkozók szervezése, egy élményalapú szolgáltatás kialakítása. Három idősek otthonát látogatunk, a Sočai Egyetemi Rehabilitációs Intézetet, Ig község női börtönét valamint több óvodát is.

Mozgókönyvtárunk sikeresen vett részt különböző könyvtári projekteken, eseményeken, és fesztiválokon (*Pl. Bobri gyermekfesztivál, Luna családi fesztivál*), ahol a könyvtárak és az olvasás népszerűsítését szorgalmaztuk.

Kedvelt programunk a szabadtéri *LVK Nap* és *Nyári olvasási projekt* 9-12 éves iskolásoknak.

Az elmúlt néhány évben különös figyelmet fordítottunk a legfiatalabb célcsoportra: a kisgyerekekre és óvodásokra. Különféle programokat szerveztünk számukra, célunk megtanítani, hogyan kell vigyázni a könyvekre, a könyvtár és az olvasás népszerűsítése.

Az alábbiakban két kiemelt projektünket mutatjuk be.

A Moviebus program

A *Moviebus* elnevezésű, két napos szabadtéri rendezvényt, minden évben augusztus végén szervezzük meg, mely nagy népszerűségnek örvend a családok körében. Mindig egy aktuális témát jelölünk ki, amelyet műhelyfoglalkozások keretében dolgozunk ki a gyerekekkel. A program további részeként gyermekfilmeket vetítünk, valamint az iskolaév kezdete előtt népszerűsítjük a könyvtárat.

A Ciciuhec program

A *Ciciuhec* elnevezésű program minden ősszel a helyi óvodákkal együtt szervezett olvasási projekt, mely a 2-6 éves gyermekeket célozza meg. A legtöbbjük önállóan még nem olvas, de szeretik, ha történeteket olvasnak fel nekik, így hallgatás közben tanulnak meg olvasni. A *Ciciuhec*-projekt nagy hangsúlyt fektet a családi olvasásra, az óvodai programon keresztül az olvasási kompetencia elsajátítására, a gyermekek nyelvi fejlődésére, a gyermekirodalom terjesztésére illetve a helyi szerzők és a helyi történetek népszerűsítésére.

A Ljubljana-i Városi Könyvtár munkatársai összeállítottak egy könyvlistát, amelyből a szülők kiválasztanak négyet, amiket gyermekeikkel együtt elolvasnak. Ezt követően minden gyermek beszámol az olvasmányáról a többi kisgyerekek és az óvónőnek (saját szavaival, rajz készítésével, táncsal vagy vers elmondásával). Könyvtárainkban a listán szereplő valamennyi könyvön látható a *Ciciuhec*-matrica, így a szülők és a könyvtárosok könnyen megtalálják azokat.

Minden óvodai csoport kiválasztja a legközelebbi fiókkönyvtárat, vagy ha az túl messze van, akkor a mozgókönyvtár látogat el hozzájuk. Ily módon a gyermekek megismerkednek a könyvtárak munkájával, ismereteket szereznek a könyvek történetéről és arról, hogyan kezeljék a könyveket. Egy ilyen

látogatás alkalmával minden csoport kap egy könyvet az óvodai gyűjtemény részére, valamint egy *Cicuhec*-óriásplakátot, melyre a gyermekek rajzolnak vagy leírják benyomásaikat a könyvtárral kapcsolatban. A projekt májusi lezárása előtt minden gyermek oklevelet kap a részvételről, míg néhány könyvtár saját bábszínházi előadást készít elő. Idén 6053 ljubljana-i gyermek vett részt a projektben.

A Ljubljana-i Mozgókönyvtár a közelmúltban túllépte a könyvtári kereteket és tanulóközpont, illetve találkozóhely lett a külvárosi területek számára.

Barbara Cesar, Erika Pečnik
Ljubljana-i Városi Könyvtár

REPUBLIC OF SLOVENIA – LJUBLJANA

MOBILE LIBRARY LJUBLJANA
FROM LIBRARY TO THE LEARNING CENTER

The Ljubljana City Library (LCL) established its Mobile Library in October 1974, after preliminary analysis of the city's suburbs and its wider surroundings. In the years of its service, three vehicles had to be replaced. First operated from 1974 to 1982, second from 1982 to 1992, and the third from 1992 to 2007, when the latest vehicle was acquired which is still in service. The capacity of mobile library (in vehicle) ranged from 7,500 to 8,000 units of books and other material, while its stock has come to contain just over 57,000 units today.

The fourth vehicle is well equipped: there are two lap tops – one for users and one for staff, multifunction printer and another PC for loan service. We still don't have on-line loan service, because almost half of our service points have no internet signal. In next two years we will be focused on on-line loan service.

From the beginning in 1974 there were 30 service points, twenty years later 34 and today we have 46 service points which are divided in 12 routes. Most of the service points are visited once a month and average visit lasts approximately 1 hour. Opening hours are from Monday to Friday, 2 pm to 7.30 pm and one Sunday a month, 9 am to 12.30 pm. The demographic structure of population in Slovenia (and Europe) is changing and to adapt the services to the changed demographic landscape we have put special focus on the two extreme age-ranges of population: the elderly and the children and have identified some other specific target groups. This is also in line with the broadening mission and role of the libraries that do not focus only on book service any more but on active providing information, education, spaces of gathering and sharing. We have three service points in homes for elderly people, one in University Rehabilitation Institute Soča, one in female prison Ig and also in kindergartens.

Mobile library is part of Ljubljana City Library (LCL) and has been successfully included in different LCL events and projects and also in different festivals such as *Bobri festival for children*, *Luna's family festival* etc. Here

we have more or less promotional role for libraries and reading. Very popular is our outdoor event *The LCL day* and *Summer – reading project* for pupils (age 9-12).

In the last few years we have paid special attention to the youngest target group – toddlers and pre-school children. We organize special events and projects for them, our goals are education, how to treat books, to promote reading and libraries. In second part of presentation we will focus on *Moviebus event* and *Cici All Ears* project.

Moviebus event

In the last summer days (the end of August) we organize outdoor event for families.

- It lasts for two days.
- Every year we set a theme according to other important events (Eurobasket hosted in Slovenia in 2014. Emona – 2,000 years of Roman mention of Slovenia's capitol) and this is the red line of various workshops for children.
- Late in the afternoon we air children's movies.
- Promotion of the library before the start of the new school year – we enroll new members

Cici All Ears (Ciciuhec)

Cici All Ears is a reading project organized together with local kindergartens each autumn, aiming at 2 to 6-year old children. Most of them do not read independently; however, they like to listen to stories and learn to read while listening. That's why Cici All Ears. The project lays emphasis on:

- Family reading
- Literacy across the kindergarten curriculum
- Children's language development
- Promoting children's literature in kindergartens and among parents
- Literature appreciation that deals with the local milieu (local authors and local stories about Ljubljana)

The Ljubljana City Library (LCL) prepares list of books to read, from which parents select four short stories and read them together with their children. After having experienced the book each child gives her or his own account (in words, through drawing, dance or poem) to other children and

her or his kindergarten teacher. All listed books in our libraries have a Cici All Ears label, so that parents and librarians can easily find them.

Each kindergarten group visits the nearest branch or, if too far away, our Mobile Library visits them. In this way, the children get acquainted with the work and mission of libraries, and learn about the history of books and how to treat them. On such visits each group of children receives a book for their collection, as well as a huge Cici All Ears poster, on which children draw or write their impressions regarding the library and hang the poster in their kindergarten. Before wrapping up the project in May each child receives a certificate of participation, whereas some libraries prepare their own puppet theater performances. This year, 6,053 Ljubljana preschool children have taken part in the project.

Mobile Library Ljubljana has become in recent years more than library, it is learning center and space for gathering for suburban areas.

Barbara Cesar, Erika Pečnik
Ljubljana City Library

BOSZNIA-HERCEGOVINA – BIHÁCS

AZ INFORMÁCIÓKEZELÉSI KOMPETENCIA FEJLESZTÉSE
MOZGÓKÖNYVTÁRI RENDSZER SEGÍTSÉGÉVEL
EGYEDÜLLÁLLÓ MOZGÓKÖNYVTÁRI RENDSZER BOSZNIA-
HERCEGOVINÁBAN

A károlyvárosi (Horvátország) Ivan Goran Kovačić Városi Könyvtár (a továbbiakban GKKI) és Bihács (Bosznia-Hercegovina) Megyei és Egyetemi Könyvtárának (a továbbiakban KBBI) vezetősége közötti együttműködés során született meg az elképzelés, hogy *Mozgókönyvtári szolgáltatás Karlovác megye és Una-sana kanton falusi részein – MOBILLL** címmel közös projektet valósítsanak meg. A helyszíni adatgyűjtés során kiderült, melyek a két ország közt húzódó határ mentén élő lakosság igényei, elkészítették a projektet, melyet értékelés céljából benyújtottak az Európai Uniónak. Az EU a projekt megvalósításához szükséges 93 265 euró összeget az IPA (a Határon Átnyúló Együttműködés)** keretén belül biztosította. A projekt 13 hónapig tartott, 2013 márciusától 2014 márciusáig, összköltsége 111 835 euró volt. Az egyik elérendő cél az érintett lakosság oktatása és tájékoztatása volt a szomszédos kultúráról és nemzeti örökségről. Különböző rendezvények és műhelyek megszervezésére került sor a két ország célcsoportjai számára, úgymint *Ismerd meg az EU-t, A nők mint vállalkozók az EU-ban, Mezőgazdaság az EU-ban, író-olvasó találkozók (horvát írókkal Boszniában és viszont), IC-műhelyek felőtteknek, néptáncegyüttesek előadásai stb.*

A programok kiváló lehetőséget nyújtottak a helyi lakosság számára, hogy megismerkedhessenek a szomszédos ország kultúrájával, továbbá ismereteket szerezhessenek azokról a lehetőségekről, melyeket az EU nyújt tagállamainak és a csatlakozás érdekében tevékenykedő országok számára.

A fő célkitűzés két jármű (egy-egy mindkét ország számára) beszerzése volt, valamint felszerelésük a szükséges eszközökkel (polcokkal, fűtéssel, világítással, számítógépekkel, könyvekkel stb.), hogy elindulhasson a mozgókönyvtári szolgáltatás a vidéki területeken a határ mindkét oldalán. A projekt

* MOBILLL: az „LLL” az élethossziglan tartó tanulást jelöli

** A projekt részleteiről lásd: <http://www.kbbi.ba/ipa-mobile>

ünnepi megnyitóját nem véletlenül szervezték éppen Horvátország (mint EU-tagállam) és Bosznia-Hercegovina (nem tagja az EU-nak) között húzódó határon 2014 januárjában. A cél az volt, hogy megmutassák, hogy milyen lehetőségek rejlenek az EU által finanszírozott, határon átnyúló együttműködésben. A rendezvényen jelen volt sok helyi lakos, a két ország nagykövetei és számos VIP-személy is.

A projekt megvalósításának kezdete óta mindkét jármű üzemel a kijelölt útvonalakon, s ahelyett, hogy a használóknak a szokásos módon egy épületen belül kellene várakozniuk, most a szolgáltatás megy el hozzájuk, megkönnyítve ezzel a megfelelő információhoz való hozzájutást. A horvátországi GKKI számára beszerzett jármű az ország tizenharmadik könyvtárbusza volt, míg a bosznia-hercegovinai KBBI-ben üzemelő az egyetlen ilyen jármű az országban.

A projekt eredményei felülmúlták a pályázat benyújtása előtt végzett adatgyűjtés becsléseit. A remélt 500 olvasó helyett mindkét oldalon csaknem 1000-1000 személy vette igénybe a szolgáltatást a több mint 40-40 különböző megállóhelyen.

A mozgókönyvtári szolgáltatás felhasználóinak csaknem kétezeret elérő száma és a több mint 80 megállóhely ellátása ilyen rövid idő alatt több mint tiszteletreméltó. A járművek kéthetente egyszer látogatják ugyanazt a helyet, ugyanabban az időben. A szolgáltatás igénybevétele mindenki számára nyitott, jelenleg a fiatalok veszik igénybe a legnagyobb arányban.

A KBBI büszkélkedhet a mozgókönyvtári szolgáltatás legfiatalabb felhasználójával, aki kétéves, akárcsak a legidősebbel, aki hamarosan betölti 90. életévét. Ez jó kiindulási pont a majdani projektek elkészítésénél, melyek célja a felszerelés bővítése és a könyvek, célterületek stb. számának a növelése.

A KBBI büszkélkedhet a mozgókönyvtári szolgáltatás legfiatalabb felhasználójával, aki kétéves, akárcsak a legidősebbel, aki hamarosan betölti 90. életévét. Ez jó kiindulási pont a majdani projektek elkészítésénél, melyek célja a felszerelés bővítése és a könyvek, célterületek stb. számának a növelése.

E projektnek köszönhetően a régióban nemcsak az élethosszig tartó tanulási folyamat valósult meg teljes mértékben, hanem az információs műveltség fejlesztése is.

Kiváló alkalom volt ez néhány másik projekthez való csatlakozásra is, mint amilyen a Tempus-517117,* a LIT (Limericki Technológiai Főiskola) ál-

* A projekt részleteiről: <http://www.ringidea.org/content/ringidea-major-eu-project-information-literacy>

tal vezetett és 10 partnert: Írországot, Norvégiát, az Egyesült Királyságot, Romániát, Koszovót, Albániát, az ENSZ irányítása alatt álló Koszovót (szerb rész), Bosznia-Hercegovinát, Montenegrót és Görögországot tömörítő *Információs műveltség fejlesztése – tudásgazdálkodás a Nyugat-Balkán országában* nevű projekt.

Az *Információs műveltség és médiaműveltség fejlesztése* című világkonferenciát 2015. június 17–20. között a bosznia-hercegovinai Bihácsban fogják megtartani. Ez lesz a KBBI többnemzetiségű környezetben folytatott munkájának a csúcspontja, ami a világ különböző részeiből vár látogatókat. A *Június Unában** nevű világkonferenciát különféle hálózatokon mutatták be, és a konferencia honlapját több mint 2000 alkalommal keresték fel a világ több mint 90 országából. A világkonferencia rendkívüli alkalom lesz az információs műveltség iránt érdeklődő emberek széles kapcsolatrendszerének kialakítására, és a világ más-más részein szerzett tapasztalatok cseréjére. Elkezdődhet a szorosabb együttműködés új projektek kidolgozására, egy valóban „multinacionális munkakörnyezetben”. Ez a projekt megmutatta, hogy napjainkban sem határok, sem adminisztratív akadályok nem állhatják útját az információs műveltség fejlesztésének a mai világban.

Ratko Knežević

igazgató

Megyei és Egyetemi Könyvtár, Bihács

* A konferenciáról lásd: <http://www.wbilc2015.kbbi.ba/en/>

BOSNIA AND HERZEGOVINA – BIHAC

INFORMATION LITERACY DEVELOPMENT THROUGH MOBILE LIBRARY SYSTEM

UNIQUE MOBILE LIBRARY SYSTEM IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

An excellent co-operation between the acting management of the two libraries, The City Library „Ivan Goran Kovacic“ from Karlovac, Croatia (furthermore: GKKI) and The County and University Library from Bihac, Bosnia and Herzegovina (furthermore: KBBI) arose an idea to create a joint project called „Mobile library service in the rural parts of Karlovac county and Una-sana canton – MOBILLL“.* After the field research shown what were the requirements of the respective population living along the both sides of the border between the two states, the project was made and sent to The EU for evaluation. The EU granted the required funds for the project implementation in the amount of 93,265 as a part of IPA – Border crossing co-operation** and it lasted 14 months, from March 2013 until May 2014. The overall project cost was 111,835. One of the goals to be achieved was to educate the respective population about the neighbouring culture and national heritages. Different workshops were organized such as: Meet The EU, Woman’s entrepreneurship in EU and Agriculture in EU with the appropriate target groups in both countries, literature evenings with the writers (Croatian in Bosnia and vice versa), IC workshops for adults, cultural folk groups’ performances, etc.

It was an excellent opportunity for the local population to meet the culture from the neighbouring country and gain some knowledge on opportunities that EU offer to the member countries as well as the countries struggling to join into The EU.

The main goal was to purchase two vehicles, one in each country, equip them with the appropriate equipment (shelves, heating, lightings, computers, books, etc) in order to provide the mobile library service in the rural parts along the border on both sides.

* LLL stands for lifelong learning

** For more about the project see at: <http://www.kbbi.ba/ipa-mobile>

The official opening ceremony of the project was deliberately organised at the border itself between Croatia (as EU member) and Bosnia and Herzegovina (non EU member) in January 2014 with the aim to show the possibilities of the border crossing co-operation funded by The EU and was attended by lots of local people including the Ambassadors and some other VIPs from both countries.

Both vehicles have been operating since the beginning of the project implementation in the targeted areas allowing an easier access to the appropriate information and going to the customers instead of the old fashionable way of waiting for them inside the stationary facilities. The purchased vehicle for The GKKI in Croatia was the thirteenth „bibliobus“ in the county, but the one that operates within The KBBI in Bosnia and Herzegovina has been the only one in the whole country.

The results overcame the estimations made during the application pre-submitting field research. Instead of 500 anticipated users of the mobile library service, each side has almost 1,000 of users operation at more than 40 different collection points.

The total number of almost 2,000 users of the mobile library service and more than 80 visiting points in such a short time are more than respectful. The mobile library vehicles come once in 14 days, at the same time to the same spot. Although they offer access to all people, the biggest percentage is consisted of the young ones at the moment.

However, The KBBI is proud on the youngest member of its mobile library service, 2 years old soon as well as the oldest one, older than 90 years. It is a great starting point for the new projects to be made in the future with the aim to increase the equipment, books, target areas, etc.

Not only the idea of lifelong learning process was fully achieved through this project but the Information Literacy development in the region as well.

It was also an excellent opportunity to link some other projects into, such as Tempus-517117* „Information Literacy Development – Knowledge Economy in the Western Balkan Countries“ led by The LIT (Limerick Institute of Technology) with ten partners from Ireland, Norway, The UK, Romania, Kosovo, Albania, Kosovo under UN resolution (Serb part), Bosnia and Herzegovina, Montenegro and Greece. The organisation of the world level Information & Media Literacy development conferences from 17–20 June 2015

* For more about the project see at: <http://www.ringidea.org/content/ringidea-major-eu-project-information-literacy>

in Bihac; Bosnia and Herzegovina will be the crown of the multinational environment work of KBBI spreading out the goal among the attendees coming from all over the world. The conference branded as „June on Una“* was presented through different networks and the conference page was visited more than 2,000 times in more than 90 countries worldwide. It will also be an extra opportunity to create a great network among the people interested in Information Literacy to share different experiences they gained in different parts of the world and start working closer together, creating new projects in the proper meaning of the expression „working in a multinational environment“. This project has been showing that there are no borders or any other administrative obstacles that can avoid the progress of the Information Literacy development in the world nowadays.

Ratko Knežević
manager
County and University Library from Bihac

* For more about the conference see at: <http://www.wbiloc2015.kbbi.ba/en/>